

ÜSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15-16 iyun 2015-ci il Bazar ertəsi № 129 (6157) Qiyməti 40 qəpik

Xəbər

Bakıda qəzaya
düşən avstriyalı
idmançı
qızdan
xəbər var

yazısı sah.2-də

Gündəm

Bakı merinin və nəqliyyat nazirinin "qəzası"

Video qalmaqallı iki məmuru bitirə bilər; Hacıbala Abutalibovun "Bakubus"un töretdiyi qəza səbəbindən möhkəm dənlandığı deyilir...

yazısı sah.4-də

RATİ sədrinin ölkədən çıxarılmasının pərdəarxası

yazısı sah.12-də

Qarabağ üçün Bakı-Ankara-Moskva formatı yaranır?

yazısı sah.9-də

Ərəstun Oruclu:

"Bu böhrandan çıxməq lazımdır"

yazısı sah.7-də

Yay gəlsə də çimərliklər hələ də boşdur - əməkdaşımızın qeydləri

yazısı sah.14-də

Avropa Oyunlarının açılış mərasiminə qatılan partiya sədrlərinin təessüratları: "Möhtəşəm idi..."

yazısı sah.6-də

Ekspert:

"Banklar özləri haqda əhatəli məlumatı açıqlamalıdır"

yazısı sah.13-də

Tiflisdə sel faciəsi - küçələrdə vəhşi heyvanlar dolaşır...

yazısı sah.2-də

Ərdoğan hökuməti qurmağı kimə həvələ edəcəyini açıqladı

yazısı sah.3-də

Azərbaycana gələn turistləri tanımağın yolları

yazısı sah.15-də

Qafqazın "olimpiya şəhəri"ndən düşmənə soyuq mesajlar

ERMƏNİSTANI XOFDA SAXLAYAN BAKI GÖRÜŞLƏRİ

Putin, Ərdoğan və Əliyev tərəfdaşlığın daha yüksəyə qaldırıla biləcəyinin anonsunu verdilər; 24 aprelən sonra Rusiya və Türkiyə liderlərinin məhz Azərbaycanda bir araya gəlməsi işgalçi ölkəyə başqa bir bəd müjdə oldu; "Avropa Oyunlarından sonra Qarabağda situasiya dəyişə bilər..."

yazısı sah.8-də

Sabiq məmурun Ermənistanda neft satması yenidən gündəmdə

Mülkləri Rizvan Vahabov tərəfindən mənimsənilən 7 vətəndaş redaksiyamiza NKİ-nin keçmiş rəisiinin düşmən ölkəyə neft satmasının şok detallarından bəhs edən sənədlər təqdim etdi...

yazısı sah.11-də

Qalmaqallı Səfir indi də prezidentlilik iddiasında

Arif Məmmədov

yazısı sah.12-də

**Novella Cəfəroğlu:
"Siyasi məhbusların hamisini buraxacaqlar..."**

yazısı sah.3-də

**Pənah Hüseyn
Avropa Oyunlarının açılış mərasimində iştirakından danışdı**

yazısı sah.6-də

15-16 iyun 2015

Arif Hacılı Brüsselə dəvət edilib

Müsavat Partiyasının başçısı Arif Hacılı iyun ayının 16-17-də Avropa Parlamentində "Şərq Tərəfdaşlığının gələcəyi" mövzusunda keçiriləcək müzakirələrdə iştirak etmək üçün Avropa Parlamentinə dəvət edilib. Bu barədə Müsavat Partiyasından verilən xəbərdə deyilir ki, müzakirələrdə iştirakla yanaşı Arif Hacılinin Avropa Parlamentinin rəsmiləri, Avropa ölkələrinin hökumət və dövlət nümayəndələri, postsovet məkanı ölkələrinin siyasi partiya rəhbəri ilə görüşləri planlaşdırılır.

Səfərdə Müsavat Partiyası başçısının müavini Səxavət Soltanlı da iştirak edəcək.

□ E.SEYİDAĞA

Müsavatçı Qadınlar Birliyinin seckili orqanları buraxılıb

Müsavatçı Qadınlar Birliyində növbədənənar yığıncağın keçirilməsi üçün Təşkilat Komitəsinin yaradılması qərara alınıb.

Müsavatla BŞİH-nin məhkəmə çəkişməsi iyunun 18-də olacaq

1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsində Müsavat Partiyasının Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) ilə bağlı etdiyi şikayətə baxılacaq. Müsavat Partiyasından verilən xəbər görə, şikayətə əlaqədar iyunun 18-də məhkəmənin hazırlıq icası keçiriləcək.

Müsavat Partiyasının Divanı bu məhkəmə prosesinin diqqətdə saxlanması müvafiq partiya strukturlarına tapşırıb.

Katrıldaq ki, BŞİH Müsavat Partiyasının aprelin 19-na planlaşdırıldığı yürüşün keçirilməsinə razılıq verməyib. İcra hakimiyyəti partiyaya aprelin 19-da saat 15.00-dan 17.00-dək Yasamal rayon İdmən-Sağlamlıq Kompleksinin stadionunda (keçmiş "Mehsul") mitinq keçirməyi təklif edib. Müsavat rəhbəriyi isə bununla razılaşmayıb və Sərbəst Toplaşmaq Azadlığı Haqqında Qanunun pozulduğunu əsas göstərərək məhkəməyə şikayət edib.

□ E.SEYİDAĞA

"Elm" tədris mərkəzi MAGIC LANGUAGES

- ➔ Ali məktəblər xarici dillər
- ➔ kompyuter kursları
- ➔ Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq
- ➔ 1.C. mühəsibat - anbar - bank işi
- ➔ Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə
- ➔ Sürçülük kursları (1 aya 100 AZN)

Ünvan: 1. «Neftçilər» metrosu 40 mert. R.Rüstəmov-44
Tel/Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;
Mob: (055) 660-60-95; (050) 203-55-95
Ünvan: 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «Iran» klinikasının yanına
Tel/Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;
Mob: (055) 660-07-05

Aşqabadda Azərbaycan, Türkiyə və Türkmenistan prezidentlərinin görüşü olacaq

Azərbaycan, Türkiyə və Türkmenistan prezidentləri arasında Aşqabadda görüş keçiriləcək. APA-nın Türkiyə mətbuatına istinadən verdiyi məlumatə görə, bu barədə Türkiye prezidenti Recep Tayyip Erdoğan bildirib.

Türkiyə prezidenti görüşün bu ilin dekabr ayında keçiriləcəyini deyib. Bakı-2015 Birinci Avropa Oyunlarının açılışı ilə bağlı Bakıda olarkən Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə görüşdüğünü qeyd edən Erdoğan iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafı istiqamətində daha güclü addımlar atılacağını da vurğulayıb.

"Azərtunel" MMC-dən dövlət başçısına şikayət edildi

İşdə xəsarət alan paytaxt sakini şirkətdən müalicə pulunu ala bilmir...

Paytaxt sakini Vüqar Qasimov "Azərtunel" MMC-dən şikayetçidir. O, redaksiyamız yazdığı şikayet məktubunda bildirib ki, şirkət onun siyortə xərclərini ödəməkdən imtina edir. Qarşı tərəf isə sualları cavablandırıbmışdır.

V.Qasimovun sözlerinə görə, 2013-cü il iyunun 1-də "Azərtunel" MMC-də işə başlayıb. Bir həftə sonra qəza nəticəsində eli kəsilib: "Üç barmağım qopdu, birini həkimlər tək bildilər, ikisini tıkmək isə mümkün olmadı. "City-hospital"da müalicə üçün 3700 manat xərcim çıxdı. Şirkət isə bu pulu ödəməkdən imtina etdi. Halbuki "Qala həyat" şirkəti tərəfindən siyortalanmışdır. Əvvəl sənədləri gedicidirlər, sonra da müxtəlif bəhanelərlə müalicə haqqını, xəstəxana xərclərini ödəməkdən imtina etdilər".

Neticədə V.Qasimov 2014-cü ilde məhkəməyə müraciət etməli olur: "Problem yarandığı üçün 6 ay sonra işdən də çıxdım. Maaşımı düzgün hesablamamışdır. Müqavilə də düzgün deyildi. Xətai Rayon Məhkəməsinə müraciət etdim. Məhkəmə 6700 manat kompensasiya verilməsi ilə bağlı qərar çıxardı. Onlar yuxarı instansiaya müraciət etdilər. Apelyasiya Məhkəməsi 3 min manat kompensasiya qərarı verdi. Hazırkı Ali Məhkəməyə müraciət etməyə hazırlaşıram. Həmçinin, bu özbaşinalıqla bağlı dövlət başçısı İlham Əliyevə müraciət etmişəm. Şikayətimə baxılacağına ümidi edirəm".

Məsələ ilə bağlı bir həftə ərzində "Azərtunel" MMC-dən suallarımızı cavablandırıbmışdır. Qarşı tərəfin də mövqeyini işıqlandırmağa hazırıq.

□ RÖYA

Tiflisi sel apardı, ölənlər var

Küçələrdə vəhşi heyvanlar dolaşır; ölkədə matəm elan olundu...

Iyunun 13-dən 14-nə keçən gecə Gürcüstan paytaxtında baş verən sel və daşqın paytaxt həyatını iflic edib. Şəhərin mərkəzi hissələri də daxil olmaqla bir sıra ətraf qəsəbələrdə ciddi dağıntılar var. Gürcüstan baş naziri İraklı Qaribaşvilinin göstərişi ilə yaradılan fəvqəladə komissiya təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması ilə məşğuldur.

Komissiyanın yerli mediaya verdiyi xəbərə görə, daşqında 10 nəfər həlak olub, 10 nəfər isə itkindir. Tbilisi şəhərinin meri David Narmaniya şəhər təsərrüfatına ciddi ziyan dəydiyini, yolların dağlığından, su, elektrik, qaz təchizatında ciddi problemlər yarandığını deyib.

Daşqın zamanı Tiflis Zoparkindəki vəhşi heyvanların şəhərin küçələrinə çıxmazı isə gərginliyi bir qədər da artırıb. Tiflis meriyasının Heyvanların Monitorinqi Agentliyinin başçısı Timur Pxladzenin sözlerinə görə, daxili işlər orqanları eməkdaşlarının da cəlb edildiyi xüsuslu qrup paytaxtda 6 şirin, 6 pələngin, 7 ayının, 13 canavarın, 3 timsahın axtaşalarını davam etdirir. Heyvanları görən əhalidən onların yeri haqqında fəvqəladə komissiya xəber verməsi xahiş olunur. Əhaliyə heyvanların hamısı tapılana ədər evlərini tərk etməmək haqqında xəbərdarlıq edilib.

Dünən baş vermiş daşqında 12 nəfərin ölümü ilə əlaqədar 15 iyunda ölkədə matəm günü elan edilib. Bu haqda Gürcüstanın baş naziri İraklı Qaribaşvili bildirib. "Təessüf ki, həlak olmuşlar var. Bu böyük faciədir. Həlak olmuşların yaxınlarına və ailələrinə başsağlığı verirəm - deyə o bildirib.

Tiflisdəki kadrları görəndə ürəyim partlayır. Təbii fəlakətin nəticəsində ölenlərin ailələrinə başsağlığı verir, xəsarət alanlarla şəfa diləyirəm". Bu sözləri isə Gürcüstanın keçmiş prezidenti, Ukraynanın Odessa vilayətinin qubernatoru Mixail Saakaşvili ölkəsindəki fəlakətə münasibət bildirərkən söyləyib.

Saakaşvili qeyd edib ki, Ukraynanın daxili işlər naziri Arseni Avakovla telefon əlaqəsi saxlayıb, Gürcüstana yardım etməyin mümkün olub-olmadığını soruşub: "O, mənə dedi ki, Ukraynanın fəvqəladə xidməti Gürcüstana yardım etməye hazırlır".

Bakıda qəzaya düşən avstriyalı idmançı qızdan xəbər var

"Əməliyyat prosesi uğurlu keçib, qız artıq danışır..."

"Avropa Oyunlarının Bakıda keçirilməsi, həqiqətən də çox böyük zəfərdi. Avropa Oyunlarının açılış mərasiminin özü də təntənəli zəfərdi. Yarışda gəzəndigimiz uğurlar bizim üçün fəxrdi". Bu sözləri Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə deyib.

Apasport.az-in məlumatına görə, dünən I Avropa Oyunlarının ilk medalçıları ilə keçirilən görüşdən sonra Hüseynzadə jurnalistlərin suallarını cavablandırıb. O, Bakıda qəzaya uğrayan avstriyalı idmançılarla bağlı da fikir bildirib: "Onlar haqda informasiyamız var. Dünən alındığımız məlumatı əsasən, xəsəret alan idmançı üzərində əməliyyat aparılıb. Əməliyyat prosesi uğurlu keçib. Qız artıq danışır".

Hüseynzadə məlumat hadisə ilə bağlı aparılan istintaq işi ilə bağlı qısa danışır: "Bu suala istintaq orqanları cavab verə bilərlər".

Qeyd edək ki, iyunun 11-də, saat 8.30-də, I Avropa Oyunlarının Atletlər kəndinin nəqliyyat deposunda, "Bakubus" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətə məxsus avtobus hərəkət zolağından çıxaraq piyadalar üçün səki ilə gedən Avstriyanın sinxron üzgüclük üzrə yığma komandasının üzvləri Vanessa Sahinovic və Luna Pacere bedən xəsərətləri yetirib. Yol-nəqliyyat hadisəsinə töretdilmiş avtobusun sürücüsü Veli Əhmədov elə həmin gün şübhəli şəxs qismində tutulub və ona ittihəm elan edilməklə məhkəmə tərəfindən barəsində həbs qətimkən tədbiri seilib.

Toy karvanında atəş: 19 yaşı qız öldü

Fransanın Marli şəhərində toyda bədbəxt hadisə baş verib. Anspress-in məlumatına görə, toy karvanındaki avtomobilərdən birində olan oğlan atəsfəsanlıq əhval-ruhiyyəsi yaratmaq üçün havaya atəş açıb. Lakin gülətəsadüf nəticəsində qız dəyişib.

Güllə bu zaman başqa toyda gedən 19 yaşı qızın başına dəyişib. Qız Fransanın Eks-an-Provans şəhərindən məxsusən bu toyda görə gelibmiş. Onun nikah mərasimində iştirakı Marlidəki dostları üçün sürpriz olmalı idi. Amma yaziq qız buna imkan tapmamış özü sürprizlə qarşılaşıb.

Qız xəstəxanaya yerləşdirilsə də, həkimlər onun hayatını xilas edə bilməyiblər. Polis avtomobilin sahibini və atəş açan şərni həbs edib. Sürcü dindirilmə zamanı bəyin en yaxın dostu kimi toyda dəvət edildiyini, dəvət edilməyən atəş açan tanışını isə özü ilə götürdüyüünü bildirib.

**Yazarımız
Tofiq
Yaqqubluya
Azadlıq!**

"Qurtuluş günü"ndə əfv olacağı ilə bağlı günler öncədən gözən söz-söhbatlər özünü doğrultmadı. Göründüyü kimi, may və iyun aylarında əfv sərəncamı verilmədi. Çoxları hesab edirdi ki, Avropa Oyunlarının keçiriləcəyi müddədə və iyunun 22-də AŞ-PA-nın yay sessiyasında Azərbaycanla bağlı olacaq dinləmələrə görə "Qurtuluş günü"ndə əfv olacaq. Amma bu, baş verdi.

Hüquq müdafiəçilərinin əfvələ bağlı ümidi isə bitmir. Onlar hesab edirlər ki, yay fəslində mütləq əfv olacaq. İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu vaxtını bilməsələr də, mütləq əfv olacağını dedi: "Əvvəldən demişdim ki, əfv olacaq. Yenə fikrimin üzərində qalıram. Amma vaxtı bize də məlum deyil. Siyahılarımı vermişik, nəticələri gözləyir. Günü ilə bağlı heç nə deyə bil-mərəm. Ümid edirik ki, yaxınlarda olacaq. Siyasi məhbusların hamısını buraxacaqlar. Sadəcə, bir az sebər etmək lazımdır. İndiye qədər əlimiz-

"Siyasi məhbusların hamısını buraxacaqlar"

Novella Cəfəroğlu: "Heç kəs Azərbaycana qarşı təzyiqlə nəticə qazana bilmir"

Novella Cəfəroğlu

dən gələni etmişik, yənə de edəcəyik. Əvvələ bağlı inamımız çıxdan getdi, amma ümidişimiz qalır".

İşçi Qrupunun üzvü təzyiqlərlə hakimiyət qarşısında nəti-

ağlaşır. İsveçre səfirliliyi danışqlarla Emin məsələsini həll etdi. 6-7 ay idı ki, səfirlilik danışqlar aparır. Hakimiyətə danışdıqlarını bilirik. Çünkü biz də prosesin içərisində idik".

**Heç olmasa,
bundan sonra...**

Hüseynbala SƏLİMOV

A rtıq hər şey arxadadır - həyəcan da, şübhə də, tərəddüb də... Mən oyunlara gəlmış ölkələri bir-bir izləməyə çalışdım. Demək olar ki, bütün Avropa ölkələri abura öz idmançılarını göndərməmişdilər. Bu issə deməkdir ki, heç bir ölkədə oyunların boykot olunması haqqında ciddi düşünməmişdilər. Əslində əvvəldən məlum idi ki, heç kimin belə fikri yox idi. Sadəcə, bizim hakimiyət hətta olmayan yerdə belə öz "bədxahalar"ını görməyə adət edib...

O ki qaldı oyunların açılış mərasimində, doğrudan da, möhtəşəm mənzərə idi və məni en çox heyrləndirən Şərq və Qərb elementlərinin sintezi idi. Şərq elementlərilə bizi təecüblandırmak elə də asan deyil. Amma Avropa olimpiya təsəvvürlərlə bağlı göstərilən kompozisiyalar həqiqətən də gözəl idi. Adam elə doğrudan da bircə anlığa özünü avropalı hiss etdi...

Qərəz, indi oyunlar gedir, hamı medalları, biz isə günləri sayırıq. Ona görə yox ki, oyunlar bizi ləzzət etmir. Yox, elə deyil, əksinə, çox ləzzət edir. Sadəcə, ümid edirik ki, heç olmasa, bu oyun günlərində ittihad selinin qarşısı bir az alınacaq, dəha kimse ölkənin uğurlarına "badalaq" gelməkdə, kiminse "beşinci kolonu" olmaqdə ittihad olunmayıacaq. Məhz buna görə deyirik ki, oyunlar bir az da uzun çəkseyydi çox yaxşı olardı, qulaq-başımız bir dinclik və asudəlik tapardı...

Amma nə etmək olar? Hər şeyin vaxtı-vədəsi var. Oyunlarda iyunun sonuna iki gün qalmış bitəcək. Yaddaşlarda bir də bağışlı mərasiminin təntənəsi və bir də ki, qazanılan medalar qalacaq...

Sonra... Bəli, sonra isə seckilər başlamalıdır. Bunu düşünenədə adamın həqiqətən ürəyi sizildər. Baxın, hakim partiya ölkədə şəriksiz səlahiyyətlərə malikdir. Bütün il boyu təbliğatları aparırlar. Elə bu Avropa oyunlarını götürün. Doğrudan da böyük işdir. Belə bir vəziyyətde başqa bir partiya heç bir tərəddüb hiss etmədən düzgün və ədalətli seckilərə gedərdi. Amma bizim hakimiyət bunu edəcəkmi?..

Bəzən adama elə gelir ki, bir şey çox tekrarlananda artıq vərdişi çevirilir. Elə buradaca ağlımızda gelir ki, bəlkə düzgün seckilərə keçirməmək, saxtakarlıq etmək də bizdə vərdişi çevirilib? Nədən hakim partiya öz qəlebesine inanmasın?.. Hətta biz də düşünürük ki, onların da tərəfdarları və təəssübkeşləri var. Bu, nə qədər seçicini əhatə edir və insanlar bunların fəaliyyəti haqqında nə düşünür - bunu artıq biz yox, yalnız düzgün seckilərə bilər...

Düzdür, hələlik mənqıbələr bir tezisə söykənir ki, necə deyərlər, Roma xalqı sənlik və əyləncə istəyir. Biz də onların ardınca hesab edirik ki, Avroviziyada qələbə, indi də idman oyunları hər halda, orta statistik seçicini biganə, etinasız qoya bilməz. Amma kim bilir? Bəlkə cəmiyyət heç bunun fərqində deyil?..

Ola bilər ki, insanları ateşfəsanlıqlar deyil, öz həyatlarında müəyyənliyin və aydınlığın olması daha çox qayğılandırır. Bəlkə insanlar elə Avropada olduğu kimi təbliğatsız və ideologiyasız bir həyat yaşamaq isteyirlər?..

İndi bizim heç birimiz bu sualların cavabını bilmir. Bu suallara yalnız düzgün və ədalətli seckilər cavab verə bilərdi...

O seckilərisə biz hələ de gözleyirik. Belə seckilərdə uduzmaq da adamı incitməzdi. Baxın, Türkiyədə de seckili oldu. Partiyalar fərqli sayda mandat əldə etdilər. Amma hamı seçkinin nəticələrini tanıdı...

Bizdə de belə ola bilərdi. Və biz də düzgün seckilər keçirməyə başlasaydıq o vaxt irəliyə doğru böyük addım atmış olardıq...

Hakim partiya 22 ildir ki, hakimiyətdədir. Səmimi etiraf edirik ki, bu illər ərzində elə proseslər, elə işlər olub ki, biz onun siyasetini, işini təqdir etmişik və bunu açıq deməkdən çəkinmirik, çünki nöqsanlara və qüsurlara da heç vaxt göz yummamışıq...

Bu illər ərzində ölkə çox dəyişib... Fəqət, bir sual bizi nədənə heç rahatlıq vermır: bəs onda hakimiyət nədən ehtiyat edir və niyə görə heç olmasa, bircə dəfə düzgün və ədalətli seckili keçirmir?..

Bunun yalnız bir cavabı ola bilər. Bu sadəcə, vərdişi deyil. Məsələ ondadır ki, bunlar millet üçün bir iş görəndə, üç iş də özləri üçün görür, özlərini heç bir vaxt unutmurlar...

Ona görə də daim qorxular. Çünkü itirə biləcəkləri yalnız siyasi hakimiyət deyil - tərəzini o biri, yəni onlara məxsus olan gözü, daim aşağı çəkir...

Ona görə də bir iradla razılaşmamaq olur: Avropa oyunları da keçirmək olar, hətta Avroviziyada qalib gəlmək də olar, amma bunlardan da çətin bir iş var-o, da əsl, həqiqi seckilərdə qalib gəlməkdir...

Hüquq müdafiəçisi RATİ rəhbəri Emin Hüseynovun ölkədən çıxarılmasında rollarının olduğunu da qeyd etdi: "Emin bəylə bağlı çoxlu danışçılar oludur. Əsasən, biz aparırıq. Nəticəsə də göz qabağındadır. Artıq o, ölkədən çıxarılib. Biz çox çələşdiq. İşçi Qrupunun bu məsələdə xidmətləri çoxdur. İsveçre səfirliliyinin də əməyi çox oldu. Bu məsələdə səfirliliklə mütəmadi əlaqələrimiz oldu. Danışqlarımız hər an davam edir..."

□ Cavanşir ABBASLI

olmasa belə, yeni hökumətdə AKP-nin təsir imkanları məhdud olmayacağı: "Ancaq ən pis ehtimalı belə gözardı etmək lazımdır. Nəticəsə əldə edilməsə fəbii, millət yenidən qərar verməli olacaq. Biz AKP olaraq erkən seckidə 3-5 səs az alarıq deyə əndişi etməmişik. Əger belə xırda məsələlər üçün narahatlıq keçirsek, xalq da bizi kiçik məsələlərin partiyası kimi qəbul edər. AKP Türkiyənin gələcəyə dəha sağlam addımlarla getməsinin tərəfdarıdır. Bu yönələndə bizdən tələb olunan addımları atacaqıq".

Seckiləerde ikinci nəticə göstərən Cümhuriyyət Xalq Partiyasını sədrinin müavini Haluk Koç partiyadakı daxili müzakirələrlə bağlı yazılı açıqlama ilə çıxış edib. Koç yazır ki, partiyalar AKP-nin texribatlarını yox edərək yaxın gələcəkde Türkiye cəmiyyətinin bərpasına başlamalıdır. Haluk Koç seckidə partiyaya etimad etdiyi üçün Ankaradan bir sira məhəllələrində yaşıyanlara təşəkkürünü bildirib. Açıqlamadan bəlli olub ki, prezident Ərdoğanın yaşadığı məhəllədə - Keçirəndə də vətəndaşlar Atatürkün partiyası CHP-yə səs verib.

Haluk Koç yazır ki, xalq iyulun 7-də AKP-yə 40, digər 3 partiyaya 60 faiz səs verməkə qərarını verib. Partiyalar bu mesajı dəyərləndirməli və xalqın iradəsinin dövlət idarəciliyində yer almazı üçün ciddi qərarlar verməlidirlər. Onun sözlərinə görə, CHP çözümsüzlüğün adresi olmağa qarsıdır və uyğun mədələrlə koalision hökumət qurulmasına dəstəyini əsirgəməyəcək: "Millət geriye baxmaqla Türkiye üçün yeni bir tablo istəyir. Biz siyasetçilər bu tablonun ölkəmiz, vətəndaşımız üçün ən gözəl biçimdə şəkillənməsi üçün məsuliyyətli qərarlar verməli, zamanın dövlətimiz və milletimizin xeyrinə işləməsinə çalışmalıdır".

□ Aygün MURADXANLI

Recep Tayyip Erdoğan

cağı ehtimalı yüksəkdir. Çünkü vətəndaşlar artıq "AKP uzun illər hakimiyətdən enməyəcək" psixoloji baryerini aşış. İkinci dəfə seckili keçirilsə, MHP-nin və HDP-nin səslərinin artıracağı, CHP-nin isə taxminen eyni səs faizində qalacağı ehtimal edilir. MHP-ni və CHP-ni AKP-nin səslərinin azalacağı ehtimalı qəne etsə də, HDP-nin səslərini artırıb biləcəyi narahat edir. Bu səbəbdən zamanı mümkün qədər uzatısa da, hər iki partiyanın yaxın həftələrde koalisiyaya razılıq verəcəyi gözlənilir.

Numan Kurtulmuş deyib ki, indi partiyalar arasında normal dialoq yaranması üçün uyğun ortam var. Partiyalar öz mesliyətlərin dərk etdikləri üçün qədər də gözlənilən deyil. Yerli ekspertləri isə iddia edir ki, əger yenidən seckili keçirilsə, AKP-sədrı Əhməd Davutoğlu

Türkiyə siyasi partiyaları koalisiyası müzakirələrini davam etdirir

Türkiyədə parlament seckisindən bir həftə keçməsində baxmayaraq, 4 partiyadan heç biri koalision hökumət qurulması ilə bağlı doqquz mövqə açıqlamayıb. Türkiye prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkəyə Böyük Millət Məclisiində yer alan dörd partiyanın liderləri ilə görüşəcəyini bildirib.

APA-nın Türkiye mətbuatına istinadən verdiyi məlumataya görə, o, hökuməti formalasdırmaq vəzifəsinin kimi həvələ olunacağını da açıqlayıb: "Hökuməti formalasdırmaq vəzifəsinə siyasi əxlaqının yol verdiyi şəkildə en çox səs qazanan siyasi partyanın liderinə həvələ edəcəyəm. O, hökuməti qura bilməz, yənə de siyasi əxlaqının yol verdiyi şəkildə en çox səs toplayan ikinci partyanın sədrinə verəcəyəm".

Prezident eləvə edib ki, görüs üçün dörd partiya sədrini növbəti həftə ayrı-ayrılıqlıda da qəbul edə bilər.

Ərdoğan koalisianın qurulmayı halda isə Konstitusiyanın tələb etdiyi şəkildə təkrar seckili keçirilməsinin labüb olduğunu qeyd edib: "Mən buna erkən yox, təkrar seckili deyim. Çünkü ölkənin hökumətsiz qalması düşünülə bilməz".

Ölkə başçısı həmçinin investisiyaların və beynəlxalq əlaqələrin qırılmaması üçün hökumətin tezliklə qurulmasına vacibliyini də diqqətə çatdırıb.

Türkiyə siyasi gündəmini izlədikcə belə bəlli olur ki, CHP və MHP bu durumdan son dərəcə məməndür. Hətta bəzi

Avropa oyunları: Monako idman ruhunu dəstəkləyir

Xüsusən Formula 1 Grand Prix və Monte-Karlo Master Seriçaları sahəsində dünfəda tanınmış idman dövləti olan Monako knfazlılığı Bakıda keçirilən ilk Avropa oyunlarına 6 idmançı göndərdi. Onlar sadəcə idman nailiyyətlərini defil idman ruhunu da dəstəkləfir. Knfazlıq bir çox keşfiyyati özündə birləşdirir: beñnalxalq sañışında karfəraları və fealifətləri idarə etmək üçün dünfəfa açılma, gözəl həfət sañışası, təhlükəsizlik və füksək keşfiyyati sañışa bu ölkəni maxsus xiidmətlər axtaran idmançılar üçün cannatə çevirir.

Bu hafta Bakı Olimpiya Stadionunun tribünlərində öz dövlət başçısını görən avropanlı idmançılar çox azdır. Monako knfazı əlahəzərat Albert II beş idmançının (Bris Etes, Yan Sikkardi, Sedrik Bessi, Yan-Sören Kabioş və Viktor Lanjelotti) da daxil olduğu nümayəndə heçətin şaxsan dəstəkləmək üçün sañahat etməfa təraddüb etmədi. Bu, Monakoda mövcud olan idman ruhuna parlaq misaldır. Peşəkar idmançı olan knfaz (dəfələrə bobslef üzrə Qış Olimpiya Oyunlarında iştirak edib) özünü evindəki kimi hiss edəcək. Onun həfətə földəsi knfagına Şəhərin də üzgüçülük üzrə keçmiş şəhəri (2002-ci il Dünfə Çempionatında 60 m və 10 m krol, estafet 4 x 100 m üzrə qızıl medal).

Monakocular dörd idman növündə çıxış edəcəklər: atletika, velospied idmanı, sufa tullanma və cüdo. Bu idman növləri Avropa oyunlarında rəqəbat göstərən ölkələrin en balacısı olan Monako knfazlığının maxsusı infrastrukturlara sahib olduğunu sübut edir. Arealı dənizi sahilindəki Lui II stadiunu Monako idmanının döñünən qalbidir. 800 m orta mesafəfa qaçış üzrə mütaxəsis olan Bris Etes bu stadionun gümüşü meydancasında maşq edib hazırlanmışdır. London Qış Oyunlarında iştirak etmiş Bris Etes rəqəbatə hazırlıdır. Keçən hafta İsləndəda keçirilmiş Kiçik Avropa Dövlətlərinin Oyunlarında gümüş medal qazanmışdır. Cüdokacılar, London Olimpiya Oyunlarında iştirak etmiş Yan Sikkardi və Sedrik Bessi, da Stadionun son dərəcə müasir infrastrukturunda texnikalarını təkmilləşdirmişdir. Son olaraq 16 fəsl Yarı-Sören Kabioş Lui II Stadionunun hovuzunda 1 m və 3 m üzrə sufa tullanmada özünü tanıtmışdır. Beləcə idmançılar arasında və hamçinin məşhur futbol klubu AS Monakonun oyunçuları ilə komanda ruhu şərəfdir. Lui II Stadionunda və ondan kanarda Monako idmanının böyük illəsi parlaçıdır.

Knyaz Albert Iyunun evvelinde Reykjavikde keçirilen Avropanın Beləcə Dövlətlərinin Oyunlarında Monako komandalannın müləq dəstəkləşəldir.

Çempionlar üçün calbedici ölkə

Çempionları hazırlamaq üçün münbit torpaq olan Monako knfazlığı eñni zamanda beñnalxalq sañışları keçirildi. Bu da idmançı olmamasından asılı olmaqaraq monakocular üçün böyük zövqdür. Yəz fəslində aisanavi Formula 1 Grand Prix-si və qış fəslində Monte-Karlo Rallisi ilə avtomobil idmanının qalbi mahz Monakoda döñünür. Fransadakı beñnalxalq Rolan Qarosdan öncə mahz Monte-Karłoda en böyük tenisçilər rəqəbat aparırlar. Mahz Lui II Stadionundu iful eñinda keçirilən «Herculis» Beñnalxalq Atletizm Görüşündə sprint ustaları qarşılaşırlar. Monakoda böyük və maxsusı hazırlanmış görüşlərin təşkilatçılığında bu bacarıq ildən-ildə davam edir.

Monakodakı füksək sañışlı idmanın uzun ənənəsinin kökləri 100 öncəfa gedir və Knfazlığın 1908-ci ildə Beñnalxalq Olimpiya Komitəsinə (BOK) daxil olması ilə başlayır. Beləcə Monako indi 205 üzvü olan BOK-un 26-ci üzv dövləti olur. Keffiyyəti infrastrukturlar, görüşlərin təşkilində füksək bacarıq, gümüşü və müləsim işlim Monakonu istanilan idmançı üçün calbedici şəra çəvirir.

Fransa ilə İtaliya arasında ferlaçan və

cannatın bir parçası olan Monako dünfanının en böyük idmançılarını həm də qastronomiyası ilə cəlb etmişdir. Alan Dükəsin Mişlen Bələdçisində üç ulduza sahib olan Lui XV restoranı buna parlaq misaldır. Bu idmançılar arasında

Formula 1 çempionu

Niko Rezberq (bu il Monako Grand Prix-sini qazanıb, Levis Hamilton, Felipe Massa və fa Censon Button, tenis aisanaları Novak Cokoviç, onun maşqçisi Boris Becker və hamçinin Jüstin Hennin var. Onlann idman parametrləri tələblərindən xəbar verir. On şaxşilar üçün an şaxşı lazımdır. İş adamları kimi Monako onlara da şaxsi və peşəkar ehtiyaclarından asılı olaraq an füksək keşfiyyati xiidmət təklif edə bilir.

İdman və biznes, maxsusı təkliflər Karfəralarının malifə idarəetməsində onları müşafiat etmək üçün Knfazlıqda şəhəfan idmançılarla biznes sahəsində çoxsaylı məsləhatlar və maxsusı malifə xiidmətləri verilir. İstar idmandan olsun istərsə də biznesdə hər bir karfəranın unikal perspektivləri mövcuddur. Məşhurluğundan, çempionatdakı şerindən asılı

olaraq tenis çempionu qazandığı pulları və sponsorluğunu eñni şəkildə idarə etmir. Futbolçu üçün vəziyyət dəha da fərqlidir. Bankırlar və malifə məsləhatçılıarı uzun illərdir Monakoda ferlaçmışdır və müştərillərinə fərdi və maxsus xiidmət təklif edirlər. Onların hər birinin məhdud sañşa müştəri var. Bu da şaxinq və inam əlaqələrini asanlaşdırır.

Malifə məsalələri həll edildikdən sonra idmançılar il bozu Monakonun müləsim şəhəm tarzından bəhralına bilerlər. Zengin və beñnalxalq mədəni həfət (Dimitri Şostakovicin «Lady Macbeth»i keçən əf Monako Operasının sahnesində təqdim edildi. 21 iyun 2016-ci ildə Çaykovskinin İolantasi oynanacaq). Knfazlıq dünfanının bütün en böyük artistləri üçün məcburi keçiddir. Hamısı orada sañşa çıxmaga galır. Bir neçə gündən sonra Farel Williams, Ledi Qaza və hamçinin Robi Williams Knfaz Albertin hakimiyətə gəlisiinin 10 illi münasibətlə konsert verəcək. Monakoda qəfasının isti və səkitləşdiricili mühiti ailələr üçün oranı inanılmaz bir şəra çəvirir. Onlardan en məşhuru Monakonu 13-cü əsrən bəri idarə edən Qrimaldı ailəsidir. Bu cür uzunömürlülük prioriteti ailəsinin təhlükəsizliyinə verən dövlətin konstitusional stabililiyini göstərir.

Çərçivə: Gənclər üçün idmana verilən prioritet :

Monakoda və oradan bütün idman növləri ilə məşqul olmaq olar. Bunu uşaq yaşlarından həvəskar kimi (və tabii ki peşəkar kimi) etmək mümkündür. Monakodakı bütün məktəblər fiziki faaliyyətlərə məşqul olur və ölkədə 8000-dən çox peşəkar idmançı var. Monako hakimiyət orqanları on illərdir Knyazlıqda idmanın inkişafına təkan verən siyasetlər yürüdürlər. Keyfiyyəti, ölkə arazisində və ya yaxınlarda yerləşən çoxsaylı infrastrukturlar və müxtəlif idman növləri ilə məşqul olmağa imkan verən fərqli assosiasiyalar və federasiyalann hər birinin sayasında idman hər kas üçün aqıddır. Knayzlıq özünü həm şagirdlər və yerli əhalinin mütamadı idman etməsi üçün həm də yüksək səviyyəli görüşlərin keçirilməsi məqsədilə an son idman avadanlıqları ilə təchiz etdi. Məktəb binalarında və onlardan kanarda yerləşən əsas infrastrukturlar arasında Şəhəzədə Stefaninin adını daşıyan gimnastika zalları, Reniye III atıcılıq stendi, Herkül limanında dekabrdan marta qədər mürvəqqəti olaraq quraşdırılmış buz meydançası və tabii ki 1985-ci ildə açılmış və atletizm meydancası, olimpiya hovuzu, idmanın bütün növlərini əhatə edən zal və çoxsaylı xüsusi zallann mövcud olduğu Lui II Stadionu vardır. Bu siyahıya yaxınlarda Monako Yaxta Klubun və Avarçakma Camiyyətinin daxili olduğu yeni avarçakma bazası və hamçinin idmanın bütün növlərini əhatə edən zal, dağda dırmaşma zalı, şəhəryəzəl və Monako dövlətinin Kap-Del (Fransa) arazisindəki mülkiyyəti olan yeni Sənt-Antuan Məkanının şəhər döyüş növlərinə həsr edilmiş çoxmaqşadlı zalı, əlavə edilmişdir. Monako hakimiyət orqanlarının idmanı dəyarləndirmək və onunla uşaq yaşından məşqul olunmasına istəmlərinin sabablı idmanın əhamiyyəti dayarlıdır. Idman gənclik üçün çox vacibdir. Ona həmrəyi, edilən sayın mənasını, komanda işini və fədakarlığı aşırıyır. Knyaz Albert II üçün idman «stabillik, təhsil və integrasiya mənbəyidir».

Knfazlıqda atıcılıq, bəzüxtü xizək, atletika, üzgüçülük və digər idman növləri ilə məşqul olan 8000 idmançı var. (© Michel Viard/Photononstop)

Partiya sədrələri açılış mərasiminə heyran qalıblar

"Azərbaycan dünyaya möhtəşəm bir nümunə təqdim etdi"

• YUNUN 12-də Bakı 2015 Avropa Oyunlarının açılış mərasimindən dəvət edilən və iştirak edən bir sıra müxalif partiyaların sədrələri təssüratlarını "Yeni Müsavat" a bölgüsüller. KXCP sədri Mirmahmud Mirelioğlu bildirdi ki, təssüratları möhtəşəmdir: "Çox yüksək səviyyədə təqdimat, tərtibat ortada idi. Çox möhtəşəm açılış mərasimi oldu".

AMİP sədri Yusif Bağırzadə açılış mərasiminin möhtəşəm keçidiyi, mərasimden heç vaxt unutmayacaq təssüratla ayladığını bildirdi: "Kifayət qədər peşəkar təşkilatçılıq özünü göstərdi. Açılmış mərasimində bütün kompozisiyalar, musiqi və digər detallar Azərbaycanın milli koloritini, tarixini, musiqisini, ədəbiyyatını özündə əks etdirdi. Azərbaycanın dünyada təbliğində, şübhəsiz ki, bu mərasimin xüsusi rolu oldu. İştirak edən xarici qonaqlar heyətlərinə gizlədə bilmirdilər".

ADP sədri Sədər Cəlaloğlu dedi ki, açılış mərasimi dünyada səviyyəsinə görə rekord sayılacaq qədər yüksək səviyyədə idi: "Dünyanın bundan sonra hansısa başqa bir ölkəsinin belə bir möhtəşəmliyi təkrarlaya biləcəyinə inanmiram. Avropa Oyunlarının açılış mərasimi səviyyəsinə görə dünya səviyyəsində keçirilən beynəlxalq olimpiya yarışlarının açılış mərasimi belə kölgəde qoydu. Bu səviyyədə açılış mərasimi qite oyularından qat-qat artıq miqyasda idman tədbirlərinin açılış mərasimine bənzədi. Mənəcə, bundan sonra heç bir beynəlxalq idman yarışlarının açılış mərasimi birinci Avropa Oyunlarının açılış mərasimini kölgədə qoya bilməyəcək. Azərbaycan faktiki olaraq dünyaya bir möhtəşəm nümunə təqdim etdi. Biz bundan əvvəl çox beynəlxalq idman yarışlarının açılışına baxmışq. Hamisində əsasən idmanla bağlı şoular göstərilib. Birinci Avrope Oyunlarının açılış mərasimində isə Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti, mifologiyası, ədəbiyyatının təqdimatı həyata keçirildi. Çox möhtəşəm idi. Mən açılış mərasiminin tesiri altında iki saatdan artıq müddətdə bütün dünyani unutdum, sehrlə bir aleme düşmüş kimi təssüratlar yaşadım. Bütün kompozisiyalar Azərbaycan ruhunun nə qədər yüksək olduğunu yüksək səviyyədə nümayiş etdirdi".

Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Oruc mərasiminin yüksək səviyyədə keçirildiyini bildirdi: "Milli mədəniyyətin təqdimatı əsas leytmotiv idi. Müasir və milli bir kompozisiya təqdim olundu. Bu oyunlarda ən çoxsaylı komandalarla iştirak edən Almaniya, Fransa kimi ölkələrin liderlərinin siyasi məqsədlərlə açılışa qatılmaması və açılış günündə bu dövlətlərin nəzarətində olan bir sıra institutların qəbul etdiyi sənədlər Qərbin bu oyunlardan Azərbaycana təzyiq vasitəsi kimi istifadəsini bir daha göstərdi. Bu ölkələrə müştəqil olaraq böyük idman tədbirlərinə ev sahibliyi edən Azərbaycan deyil, onların qapazaltısı olan Azərbaycan gərəkdir. Bu liderlər 24 aprelədə olmayan soyqırıma görə İrəvanda idilər, amma indi real sülh simvoluna, idman oyularına görə Bakıya gəlmədilər. Idmançılarımıza uğurlar arzulayıram. Ölkəmizdə ilk defədir ki, bu cür milli məsələdə sivil dövlətlərdə olduğu kimi iqtidar və müxalifət partiyaları bir yerde olub, milli məsələdə birlik və əməkdarlıq mesajı verdi".

Vətəndaş və İnkışaf Partiyasının sədri Əli Əliyev bildirdi ki, Avropa Oyunlarının açılış mərasimi gözəldiyindən də yüksək səviyyədə baş tutdu: "Düzünü desəm, bu qədərini gözləmirdim. İlk növbədə açılış mərasimi müasirliyi, səhənə tərtibatının peşəkarlığı ilə fərqləndi. Digər tərefdən açılış mərasiminin ideoloji seçimi çox düzgün idi. Milli arnamətlər, boyakarlıqlıdan əzəz olunmuş hissə, musiqimiz, ifa tərzi, böyük Nizamının əsərlərinin miniatürlərinin, Qobustan qayalarının nümayiş etdirilməsi Azərbaycanın milli cəhətləri olaraq dünyaya təbliği idi. Musiqilərde bizim bəstəkarlardan istifadə olunması, "Sarı gelin" mahnısının ifa olunması, Alim Qasımovun muğam, Qarabağ şikəstesinin elementlərini ifa etməsi çox güzel idi. Alovun məhz paraolimpiaçı İlham Zəkiyev tərəfindən getirilməsi və onun məhz Qarabağ döyüşündə zədə alması bir daha göstərdi ki, bu mərasimin seçimine qərar vermiş insanların Qarabağ probleminə münasibəti necədir. Çox gözəl açılış nümayiş etdirildi. Bu, Azərbaycanın dünyaya yüksək səviyyədə təqdimat mərasimi idi. İnənmiram ki, bundan sonra hansısa bir ölkə belə bir nümunə ortaya qoya bilsin. Mən Oyunların təşkilində zəhməti olan hər kəsə dərin təşəkkürümü bildirirəm".

□ Etibar SEYİDAĞA

Azərbaycan Xalq Partiyasının sədri, sabiq deputat Pənah Hüseyin iyunun 12-də I Avropa Oyunlarının açılışı haqqında və orda iştirak etməsi mövzusunda müsavat.com-a müsahibə verib.

- Pənah bəy Avropa Oyunlarının açılış mərasimində iştirak etdinizmi?

- Bəli, iştirak etdim.

- Hansı qismədə iştirak etdiniz?

- Qonaq qismində.

- Dəvət kimin adından verilmişdi?

- Dəvətnamənin mətnində göndərən konkret fərdi və ya hüquqi şəxs yox idi. Ancaq dəvət Prezident Administrasiyاسının ictimai-siyasi məsələlər üzrə şöbəsindən gəlmişdi.

- Açılsıda iştirak etdiyinizə görə müxalifətdən və ya tərəfdarlarınızdan qınaq eşitməkdən çəkinmirsınız?

- Biz ora rəsmi dövlət qeydiyatından keçmiş siyasi partiyalar kimi dəvət olunmuşduq. Bilirsiniz ki, keçən ilin sonlarından başlayaraq cəmiyyətdə demokratiyanın əsas atributlarından biri olaraq siyasi partiyalara münasibətin dəyişdirilməsini, siyasi proseslərdə onların rolunun artırılması və bunun əlamətlərindən biri kimi siyasi partiyaların müxtəlif rəsmi dövlət tərənlərinin protokoluna daxil edilməsi ideyəsi gündəmə gətirilmişdi. Mənəcə, son dövrə Avropa Oyunlarının açılış mərasimine dəvət Milli Məclisədə deputat olmayan partiya sədrələrinin protokol qaydasında rəsmi mərasimə dəvət olunduğu ilk belə president oldu. Biz "Azadlıq-2015"də dəvəti qəbul edib iştirak məsələsini müzakirə edərkən bu cəhəti de nəzərə aldıq. Digər tərefdən Avropa Oyunlarının açılış mərasimində siyasi partiyaların iştirakının protokola daxil edilməsi Prezident Administrasiyasi ilə siyasi partiyaların son görüşündə siyasi partiyalar tərəfindən qaldırılıb. "Azadlıq-2015"də qərar qəbul olunanda işin bu tərefi de diqqətə alındı. Mən deye bilmərəm ki, bundan sonra bu president qaydaya, rəsmi prosedura çevriləcək, ya yox, her halda president kimi de ehemiyətsiz sayılmamalıdır. Doğrudur, mətbuatdan məlum olduğuna görə, Müsavat Partiyasına, AXCP-ye dəvət göndərilməyib. Doğrudur, imtina barədə xüsusi açıqlamalar etmədən, soruştan da olsa, iştirak etməmə

Pənah Hüseyin | Avropa Oyunlarının açılış mərasimindən danışdı

"Bizim orda iştirakdan imtina etməmiz qorxaqlıq və riyakarlıq sayılırdı"

"Burdəki tənqidçilərin bu oyunların guya korrupsiya məqsədləri ilə keçirilməsi iddiasını qətiyyən qəbul etmirəm"

dirmişdik və bəyan etmişdik ki, mümkün deyil. Bu tipli və miqyaslı beynəlxalq idman tədbirboykot çağrılarına tərəfdar deyil, belə çağrıqlar etməyəcəyik. Odur ki, rəsmi dəvət geldikdən sonra mərasimde iştirak etməkdən imtina boykot anlamına gəldi. Baxmayaraq ki, biz onu da bəyan etmişdik ki, Azərbaycanda hakimiyətin ümumi mahiyyəti və xüsusi silə repressiv hərəkətləri bu cür çağrıqlar üçün də kifayət qədər əsaslar yaradır. Həm bu səbəbdən, həm də ümumiyyətlə bu və ya digər hadisəyə münasibətə fərqli mövqelərə malik olmaq və bunu ifadə hüququ kimi fundamental insan hüquq və azdılıqlı principindən cıxış edərək belə çağrıları da edənlərin hüququ kimi qəbul etdiyimizi bildirmişdik. Doğrudur, imtina barədə xüsusi açıqlamalar etmədən, soruştan da olsa, iştirak etməmə

possibilitànən təsdiq etmək olur. Lakin başqa olacaq etibarla, lazımlılığı haqqında diskussiyalara toxunmayıaraq, etiraf edilməlidir ki, nəhəng işlər görülməsinə nail olan Azərbaycan iqtidarı da, təbii ki, məsələnin bu tərefi dənənə də maraqlı şəyler var idi. Yenə təkrar edirəm, bu cür məsələlərin qıymətləndirilməsi zövq məsələsidir. Bir de övgat da mühüm amildir. Şəxslən mənimki, gizlətmirəm, qarşıq, ziddiyətli id. Evə gəlib çatana qədər inanmasam da xəyal edirdim ki, gelib eşidəcəm ki, siyasi dustaqların əfvi haqqında sərəncam oxunub. Mənim üçün belə məsələlərdə həyat yoldaşım, qızlarımın rəyləri ciddi göstəricidir. Onlar televizordan izləmişdilər və razı qalmışdır. Açılsı oldu, bittid. Yarışlar başladı. İdman ele sahədir ki, burda haqlı olanlar yox, fiziki güclü, mahirliq qalib gəlir. İdman fiziki gücün, mahirliyin haqqı etdiyi yerdə. Mən çox istərdim ki, fiziki gücün, mahirliyin haqqı etdiyi yeganə yer idman olsun. Azərbaycan idmançılarına yarışlarda ürəkdən uğurlar arzulayıram.

□ Etibar SEYİDAĞA

"Məni ən çox təsirləndirən Azərbaycan və Türkiye bayraqlarının, komandalarının stadiona daxil olanda insanlarımızın təbii, ürəkdən gələn hissələrinin təzahürü oldu"

- Yeri gəlmışkən, açılış mərasimində iştirakımıza görə müxalifətin və şəxslən sizin öz tərəfdarlarınızın tənqid və qınaqlardanın çəkinmə dinizmi?

- Əvvələ, biz xəyli əvvəldən Bakıda Avropa idman oyunlarına münasibətimizi xüsusi bəyanatla müəyyənləş-

di texniki səbəb kimi izah etmək olardı. Lakin açıq danışsaq, yaranmış konkret vəziyyətdə belə mövqə mahiyyətəcək, daha betəri, qorxaqlıq və ya riyakarlıq kimi görürəndi. Nə qədər deyilsə ki, idmanaya siyaseti, yaxud əksinə, siyasetə idmanı qatmaqla zərər deyil, aydın da, qədər etmək tərəfindən ən az

"Baxış bucağı"

“Ən azı Gürcüstanda bir tendensiya açıq görünür ki, insanlar daha azaddır, cəmiyyət daha sərbəstdir. Təbii ki, oranın da öz problemləri var. O cümlədən əhali arasında belə bir təlaş var ki, Gürcüstanın indiki hakimiyyəti, guya, Rusiya-yaya yaxınlaşır. Mənəcə, bu, Saakaşvili tərəfdarlarının apardığı təhlükətin nöticəsidir. Amma hər halda əhali arasında bütün bu narahatlıqlarla yanaşı, Gürcüstanda bəzək azad cəmiyyət rəhu görünür. İstənilən ölkənin inkişafı üçün bu, çox vacib, bəlkə də, ən vacib faktordur”.

Bu fikirlər “Şərq-Qərb” Araşdırıcılar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Ərəstun Oruclunun bu günlərdə səfər etdiyi qonşu ölkə barədə qısa təsvi-vürləridir. “Yeni Müsavat”a geniş müsahibəsində Ərəstun bəyəndən açılış mərasimini müşahidə etdiyimiz Avropa Yay Oyunlarından tutmuş, rəsmi Bakı ilə Qərb, o cümlədən, qonşu paytaxtları arasındakı münasibətlərinə qədər çox şeydən danışdıq.

- Ərəstun bəy, Avropa Yay Oyunlarının açılış gününün müsahibələri nələr deməyə əsas verir?

- İstənilən beynəlxalq səviyəli tədbirin istənilən ölkədə keçirilməsi həmin ölkə üçün müsbət haldır. Xüsusən də səhəbat gənc, bu sahəde təcrübəsiz ölkədən gedir, təbii ki, bu, şansdır. Bu şansdan nə dərəcədə istifadə olundu və nəyə rəvac verildi, yaxşı hansı addımları atmaq düzgün olardi, bu, artıq başqa mövzudur. Biz gördük ki, faktiki olaraq yüksək səviyyədə Avropa ölkəleri bu tədbirin açılışında təmsil olunmadı. Avropanın aparıcı dövlətlərinin rəhbərlərini görmək pis olmazdı. Burda onların birbaşa çıxışını, ya metebuat vasitəsilə fikirlərinə əldə etmek baxımından, fikrimcə, Azərbaycan üçün bu, yaxşı bir şans idi. Amma eyni zamanda biz birlərdik ki, Azərbaycanın da bu məqamda zəif yerləri var. O zəif yerlər də zamanında aradan qaldırılmışdır, rəvac verildi ki, Azərbaycana bugünkü münasibət göstərilsin. Yəni bir növ hərətəfli hazırlıq olmadı, atılmalı zəruri addımlar atılmadı.

- Səhəbat hansı addımlardan gedir?

- Mən bunları sadalaya biləm. Birinciisi, siyasi məhbuslara bağlı. Hakimiyyət deyir ki, Azərbaycanda siyasi məhbus yoxdur. Əgər beynəlxalq aləmdə deyilirsə ki, Azərbaycanda siyasi məhbus var və bu barədə media yazırsa, deməli, bu amil üzərində düşünməyə və işləməyə dəyərdi. Amma işlənilmədi, inkarlıq yolu tutuldu. Bununla da rəvac verildi ki, bu məsələdən ha da aktuallaşın və gündəmə gəlsin. Xüsusi də burda həssas məqam ondan ibarətdir ki, bu gün həbsdə olan insanların böyük əksəriyyəti Avrovizion müsabiqəsi zamanı “Demokratiya namine oxu!” kampaniyasında fəallıq göstəribler. Yəni gözlemək lazımdır ki, bizi siyasi məhbusları azad etməklə bağlı çağırışlar gəlsin. Yadınzzadırsısa, bir işçi qrup yaradılmışdır və həmin qrupda siyasi məhbusların adı gündəmə fərqli şəkildə getirilmişdir - “problemli məhbuslar”

deye. Amma bu işçi qrup da heç bir iş görmədi. Hesab edirəm ki, bu, birinci boşluq idi, ondan da istifadə edilərək gündəm yaradıldı. Bu gündəmin yaradılmasında isə Azərbaycan tərəfinin ciddi sehvi oldu.

- Hesab etmək olarmı ki, Putinin Bakıya gələcəyi xəbəri onunla üz-üzə gəlmək istəməyən bir sira Avropa dövlət başçılarının açılış törənində iştirakdan imtina qərарına səbab olduğunu? Necə ki, 24 aprel saxta “səqəririm” törənlərinə münasibətdə bunu gördük...

- Mən düşünmürəm ki, bu, Putinin bağlıdır. Məsələn, Puti-

na xidmət edir. Siyasetin çevikliyi ondan ibarətdir ki, istənilən ssenaridən ya öz xeyrine yararlanmaq, ya da onu pozmaq imkanı əldə etməyi bacarasan. Nəzərəalsaq ki, antiqərb siyaseti konkret qrup tərəfindən aparılırdı və indi də aparılır, istisna etmirəm ki, belə bir ssenari var idi. Bu ssenari də öz əhəmiyyətli rolunu oynadı, nəticəsini ortaya qoydu.

- Amma Azərbaycanın ehtiyatlı davranışına əsas verən mümunətlər də var: Gürcüstan, Ukrayna kimi, Orta Şərqdə baş verənlər həmçinin. Razılışınızı?

fər edir. Orda onun səsləndirdiyi bəyanatlar Qərb, Avropa tərəfindən heç bir halda müsbət qəbul oluna bilməzdi. Çünkü bu bəyanatlar konkret olaraq Azərbaycan-Rusiya yaxınlaşmasına işarə edən bəyanatlar idi. Yeni Azərbaycanın Avrasiya Birliyinə qoşula biləcəyi haqqında ehtimal və bunun müqabilində guya Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində irəlileyişin olması. Elmar Məmmədyarov çox nikbin bəyanat verdi. İndiki qarşırurma dönmədə və beynəlxalq olleşmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll olunacağına optimizm

dərəcədə çalışıb Qərbi yanında saxlamalıydı. Qərb o güc deyil ki, kiçik bir dövlət onurla demarş dilində danışın. Demarş siyaseti ümumiyyətə, yanlış siyasetdir. Hətta Rusiya boyda neheng dövlət yeri geləndə demarşa el atmır. Çünkü o bilir ki, Qərbin əlinde hansı imkanlar var. Bizdə isə demarş getdi, hətta ATƏT-in Bakı ofisi bağlandı...

- ATƏT diplomatlarına istinadən ABŞ-in Azərbaycan hakimiyyətini dəyişmək ssenarisi işa saldığı barədə deyilənlər haqda fikriniz nədir?

- Arif Məmmədovla bağlı baş verənlər nə idi, yalnız onun özfəaliyyəti?

- Hələ bilinmir. Mən istisna etmirəm ki, insan özü nədənə narazıdır, ola bilsin, hansı planları var. Amma görünən bu idi ki, Arif Məmmədovun yazdığını XİN-in bir neçə rəsmisi də bəyənib və sonradan geri çəkiləmə halları baş verdi. Bunun planlı bir iş olduğunu, yaxud insanın şəxsi mövqeyinin dəyişməsini də istisna etmirəm.

- Bütün bunlar həm də o ərafədə baş verir ki, bir neçə ay sonra ölkədə parlament seçkiləri keçiriləcək. Baş verənlər, beynəlxalq institutların getməsi seckinin nəticəsinə necə təsir edəcək?

- Mənəcə, ATƏT-in Bakı Ofisini bağlamaqda məqsədlər dən biri də ATƏT-i təşkilat olaraq seckilərin müşahidəsindən kənarlaşdırmaq idi. Nəzərəalsaq ki, seckilər 4 ay qalıb. Düzü, mən seckilər haqda optimist deyiləm. Ən yaxşı halda seckilər keçən dəfəki kim keçiriləcək. Bu gün üçün ölkəyə hansı nəticəni veribse, deməli, növbəti iller üçün də o nəticəni verəcək. Ola bilsin ki, biz indiki keyfiyyətdə parlamentin formalaşmasının şahidi olaq.

- Sizcə, Ərdoğan və Putin Bakıda hansı mühüm anlaşmalar əldə ediblər?

- Düşünmürəm. Çünkü indiki mərhələdə Ərdoğanın özünün vəziyyəti qeyri-müəyyənidir. Türkiyədə keçirilmiş son seckilər və onun nəticələri, bir qədər risk edib deyirəm ki, bu, hardasa AKP erasının sonunun başlanğıcıdır. İndiyəcən koalisiyon hökumət yaratmaqla bağlı ortada olan problemlər, tekrar seckili məsələsinin günü-gündən aktuallaşması... Ən azı bir şey artıq məlumdur ki, Türkiyədə prezident üsul-idarəsinə kecid üçün konstitusiya dəyişikliyi, yüksək ehtimalla, baş tutmayıacaq. Belə olan halda mən düşünmürəm ki, Putin tələskənliyə yol verib Türkiye ilə hansı dəyişikliyə getsin. Təbii ki, müəyyən danışınlar ola bilər. Amma mən şəxsən bu məsələdə hansısa bir optimist dinamikanın olacağını düşünmürəm. O cümlədən Azərbaycana guya bir neçə rayonun azad etmək imkanının yaradılacağı barədə yazılınları bölmüşmürem.

- Qərbə gərgin münasibətlərdən sonra “ataşkəs” imzalanacaq mı?

- Diplomatiya, siyaset, dövlətlərə münasibətlərdə həmisiçək imkanlar olur. Hətta müharibə aparan dövlətlər son nəticədə masa arxasında əyləşib ortadakı problemləri çözürlər. Ona görə Azərbaycan özünün Avropa, Qərb siyasetində korrektələr etməlidir. Ona görə yox ki, Azərbaycan hökmən qərbpərest olmalıdır. Sadəcə, Azərbaycan tək qalmamalıdır. İndiki dönmədə tək qalmaq xeyli dərəcədə risklidir. Biz gördük ki, Azərbaycanın Qərbe qarşı siyaseti heç də pozitif effekt vermədi. Son günlər Avropa Oyunları ərefəsində həm Qərb mətbuatında Azərbaycana qarşı təqnidə notlar xeyli artı, həm də Qərb dövlətlərində Azərbaycanda insan haqları məsələsi növbəti dəfə geniş müzakirelərin predmeti oldu. Bu böhrandan çıxməq lazımdır və bu, həmisiçək mümkündür.

□ Elşad PAŞASOV

“Bu böhrandan

CIXmag lazımdır!!!

Ərəstun Oruclu: “Rusiya istədiyi kimi davranışa, çünkü Azərbaycanın Qərb cinahı müdafiəsizdir”

nin İrvana getmesi, Fransua Ollandın ora gəlməsinə mane olmuşdı. Mən düşünürəm ki, bu, İlham Əliyevin Rıqa sammitindən imtina etməsi ilə əlaqədardır.

- İlham Əliyev belə həssas dönmədə Rıqa getməmək haqlı deyildimi? Sammitdə Azərbaycan hansısa addıma sövg edilə və risk grupuna düsha bilərdi...

- Ermenistan prezidenti getdi, riskli qrupa düşdümü?

- O, Putinin oyununu oynadı.

- Azərbaycanın həmisiçək oyunuunu oynamaq imkani var. Axi həmisiçək Azərbaycan müsteqil siyaset aparı. Ona görə də getmek və orda öz sözünü demək lazımdı. Azərbaycan ən azı, Rıqa sammitinin tribunasından istifadə edə bilərdi, ancaq imtina olundu. Sonra mətbuatda deyildi ki, Avropa Birliyinin səfiri dəvet olunub və ona etiraz bildirilib. Hesab edirəm ki, bu amilin de kifayət qədər ciddi rolu oldu. Faktiki olaraq Avropada Azərbaycan Avropa ilə əməkdaşlıqdan imtina etmiş dövlət kimi qəbul olunur.

- Sizcə, Avropa Oyunları ərefəsində bu gərginliklərə təsadüfən üst-üstə baş verdi, ya hansı mətbəxlərdə Avropa ilə Azərbaycanın arasını vurmaq üçün hazırlanmış koncret ssenari işa salındı?

- Fikrimcə, Azərbaycanın Qərbə arasını vurmaq ssenariyi çoxdan işe salınıb, bu, yeni ssenari deyil. Azərbaycanda aparılan aşırı antiavropa, anti-ameika təhlükəti öz işini gördü. Bu, yeni deyil, iki ilə yaxındır fəal şəkildə işlənilən mövzudur. Azərbaycanın bugünkü gün isə tərəfə qalması heç bir halda ne Azərbaycan dövlətinin, ne xalqın, ne hakimiyyətin maraqları-

- Ehtiyatlı davranışının yolu da bu idi ki, hər iki tərəfə mümkün dərəcədə normal münasibətlər saxlanılsın. Rıqa sammitine getmək ayrı məsələ. Amma onu demarş şəklinde çatdırmaq, bu, artıq mövqə idi.

- Rusiya bəyan etmişdi ki, Rıqa sammiti ona qarşı düşmənçilikdir.

- Məcburam bir daha deyim ki, onda niyə Ermenistan getdi, amma heç nə baş vermedi?

- Ermenistan, güman ki, Moskva ilə razılaşmışdı.

- Onda sizə sual verim, Azərbaycan niyə razılaşdırıbilər?

- Azərbaycan nə qədər çalışsa da, Rusiyaya Ermənistən qədər yaxın ola bilməz, bu da faktdır.

- Bilirsiniz necədir? İstənilən bir şeyə bərəət qazandırmaq istəyəndə hər şey demək və düşünmək olar. Amma bundan avvalki sammiti İlham Əliyev getmişdi, Gürcüstan və Moldova assosiativ saziş imzaladı, Azərbaycan ise Avropa Birliyi ilə adı viza anlaşması imzaladı. Onda dünya dağıldmadı, heç bir şey baş vermedi ki. Eyniə bu cür yanaşma Rıqa sammitində də ortalığa qoyula bilərdi.

- Azərbaycan bu qədər böyük vəzait xərclədiyi, oyunlar üçün nəhang infrastruktur hayata keçirtdiyi halda istərdimi ki, Avropanın təzyiqləri ilə üz-üzə qalsın?

- Artıq bu sual mənə aid deyil. Biz axı səhvələri deyirik. Bu nəticələrə getirən yanlışları saladıdım. Digər bir yanlış Azərbaycanın Rusiya ilə kifayət qədər ciddi yaxınlaşmasıdır. Deyek ki, Qərb ölkələrinin də təmsil olunduğu ATƏT-in Minsk gruppuları qalır bir tərəfdə, Elmar Məmmədyarov Moskvaya se-

“Azərbaycan Avropa ilə əməkdaşlıqdan imtina etmiş dövlət kimi qəbul olunur...”

hardan idi?

- Moskvadan işa reaksiya geldi ki, Bakı öncə Avrasiya Birliyinə qoşulsun, sonra Qarabağ məsələsinə baxarıq...

- Bəli, Rusiyadan da Aleksandr Duqinin dilindən ona cavab verdi. Təbii ki, Rusiya istədiyi kimi davranışa. Çünkü tərəfdarıym, çünki bu yazılar informasiya mühərribesinin tərkib hissəsidir. Amerika əger Azərbaycanda əvvəlş planlaşdırırısa, ATƏT diplomatları ilə iclas keçirməyəcəki ki, gəlin, biz bələ edək. Mən bunu qeyri-ciddi qəbul edirəm. Bu cür iddialar yalnız Amerika siyasetini və ATƏT-in əhəmiyyətinin dərəcəsini bilməyen insanlara işləyir. Açıq, mənə işləmər.

Nizami Sumqayıt yolunda

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Karikatur "Avropa oyunları"na gələn asiyalı qonaqlar yapış rejimlə əməllicə məzələnin getdiyi. Örnək üçün, Rəcəb Ərdoğanın "Adı Avropa oyunlarıdır, amma Avropa Birliyi dövlətlərinin heç bir başçı açılışa gəlməyib" sözlerini bir batman balla yemek olmazdı, amma yapışlər yedilər. Elə Putinin zarafatı törənə toplaşanların bir-birine "səmimi" münasibəndən xəbər verirdi: "Avropa Birliyini burda Türkiyə təmsil edir". Hərə çalışırkı ki, o birisinin açıq böyrüne nəsə soxsun.

Yarışların ikinci günü başa çatanda medal sayına görə birinci yerde İsveçrə, ikinci yerde isə Azərbaycan gedirdi. Dünya idmanı üçün görünməmiş hadisə saymaq olardı. Təsəvvür edin, qitənin əsas idman dövlətlərindən sayılan Almaniya və Britaniya heç ilk onluğa düşməmişdi. Ya onlar dördüncü dərəcəli yoldan keçənləri yığıb yarışa göndəriblər, ya da bizim təşkilatçılar medalları görüm-baxımla özümüzükülərə verirlər. İsveçrə də özümüzükündür - qışda xizək surmək yerimizdir.

Ancaq əlbətə, ingilislərə bu da azdır. Gör neçə paxillığımızı çəkirlər, açılış mərasimini heç bir ingilis kanalı göstərmeyibdir. Bu münasibətlə yapışlər Bakı küçələrində sorğu aparıblar, camaat deyib ki, yarışın işıqlandırılmasından ən çox yerli kanallardan razıdlırlar, bir de Türkiye və Rusiya kanallarından (Guya yerli kanallara baxan varmış). Amma sorğu neticələrindən bu cümləyə ürəkdən güldüm: "Oyunlarla bağlı ən qərəzli və qeyri-obyektiv KİV Britaniyaya məxsusdur". Yaxşı, əgər Britaniya KİV-ləri yarışları ümumiyyətlə işıqlandırırsa, onlar neçə qərəzli və qeyri-obyektiv ola bilər? Bu ləp "Əkrəmin kitabını oxumamışam,ancaq alçaq romandır" söhbətinə bənzədi.

Yapış jurnalistlərin yarışdan xəbərin qığını da göstərməyən başqa dünya KİV-lərinə, misal üçün, "Evronyus" kanalına hücumu da mənasızdır, karikaturadır, biabırçılıqdır. Siz niyə anlamırsınız ki, bu avtoritar, feodal rejiminizlə sivil dünya üçün maraqlı deyilsiniz? Özünüz maraqlı deyilsinizsə, yarışınız niyə maraqlı olsun? Dünya neft-qaza görə bir az maraqlanırdı, indi o maraq da ölüb. Əgər halva-halva deməkələ ağzınız şirin olursa, buyurun, təkrarlayın. Bəlkə birdən doğrudan şirinləşdiniz? Həyatda o qədər möcüzələr olur ki.

Açılmış mərasimine 100 milyon dolların xəclənməsi fantastik korrupsiyadan xəbər verir, bu haqda iqtisadçı ekspertlər artıq fikir bildiriblər. Doğrudan da, neçə ola bilər ki, bundan yüz qat böyük miqyaslı, planetar yarış olan yay olimpiadasının açılış və bağlanış mərasimine ingilislər 2012-ci ildə, Londonda, bir yerde cəmi 60 milyon dollar xəcləmisi, bizi tək açılış 100 milyon tutur? Deməli pulları basıb yeyiblər.

Ordakı xüsusi effektlər-filan, tamaşalar da mənasız bir şey idi. İzah edim. Misal üçün, Zevsin öküz cildinə girib Avropanı oğurlaması səhnəsinin nümayışı nə demək idi? Bəlkə Azərbaycanda oğuların hakimiyətdə olmasına işarə idi?

Yaxud, Nizami Gəncəvinin əsəri əsasında səhnə qayırırsan, amma ölkədə Nizamini gerçək təbliği sıfırdan aşağıdır. İndiye qədər Nizamini "Xəmsə" si dilimizə normal çevirilməyib. Sovet dövründə Süleyman Rüstəm və Səməd Vurğun Nizamini elə tərcümə ediblər ki, indi oxuyanda zənn edirsən bunu hansıa Namiq Qaraçuxurlu yazıbdır.

Eyni söhbət Qobustanın təsvirlərindən istifadəyə, müğamatdan yersiz yararlanmaya da addır. Qobustan qayaüstü təsvirlərinin hazırkı durumu necədir? Qoruqda nələr baş verir? Təessüf ki, çatan xəbərlər yaxşı heç nə demir. Müğama gələndə, on ildir müğam müsabiqəsi keçirilər, amma hələ də səhnəyə sovet dövründə qalma Alim Qasımov çıxır. Başqa birini yetişdirə bilməmisinizsə, müğam adıyla basıb yedyiniz pulsar hanı?

Yaxşı yadına düşdü, xalqımızın Nizamiyə gerçək münasibəti haqda bir olmuş əhvalatın yeridir. Hardasa 10-15 il qabaq rəhmətlilik şair, eyni zamanda gözəl və zarafatlı adam Akif Səməd Sumqayıt yolundakı kafelərdən birində yeyib-içmiş. Axırdı hesab gəlir, şair baxır ki, pulu hesabın heç onda biri elemir. Ofisiyant deyir: "Sən bilirsən mən kiməm? Mən Nizami Gəncəviyəm. Get müdürü çağır". Bir azzan müdir tərə batmış gelir, deyir: "Siz Allah bağışlayın, Nizami müəllim. Bu gədə eşşəyin biridir, sizi tanımayıb, buyurun, qonağımız olun".

Qafqazın "olimpiya səhəri"ndən düşmənə soyuq mesajlar

• şəhərə Ermenistan Rusiyanın Azərbaycan və Türkiyə ilə əlaqələrindən həmişə əndişələnib. Bu əndişə əsəssiz deyil, tabii ki. İrəvan ehtiyat edir ki, günün birində Moskva-Bakı-Ankara "üçbucağı" və ortaq anlaşma çərçivəsində Qarabağla bağlı onun məraqlarına zidd qərar verilər. Yaxud Kreml Qərbi geosiyasi və iqtisadi rəqabətin hansısa mərhələsində forpost Ermənistani "xərcleyir", Azərbaycanın öz əraziyini hərb yolu ilə azad etməsinə Türkiyənin də xahişini nozərə almaqla, göz yummağa razılaşar.

Hər neçə olmasa, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin I Avropa Yay Oyunlarının açılış mərasimine qatılmaq üçün Bakıya gəlmesi, üstəlik 24 aprelədə İrəvandan ferqli olaraq gecəni de Azərbaycan paytaxtında keçirməsi təkçə saxta soyqırım yubileyinə qatılmaqdən dolayı rəsmi Bakının könələnünü almaq jesti deyildi, hər şeydən önce şimal qonşumuzun ölkəmizlə əlaqələrə verdiyi önemini təzahürü idi.

Vladimir Putinin Bakıda iyun 13-də azərbaycanlı həmkarları ilə görüşü bunu bir daha təsdiqlədi. Xəbər verildiyi kimi, Kreml başçısı görüş zamanı ölkəsinin Azərbaycanın əməkdaşlığı genişləndirməkde məraqlı olduğunu xüsusi vurgulayıb. Sitat: "Mən dövlətlərə əlaqələrimizin xarakteri və seviyyəsi haqda sizin dəyərləndirmənizi böyükürüm. İqtisadiyyatdakı bütün çətinliklərə baxma-yaraq ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsi artır. Ətən ilki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi 12%, bu ilin ilk rübündə isə 6% artıb".

Rusiya prezidenti əlavə edib ki, əməkdaşlıq nə qədər çox inkişaf etse, bir o qədər yaxşıdır və Rusiya bunda maraqlıdır. "Moskva və Bakı çox səyər göstərir ki, ikitərəfli əlaqələri şəxələndirsinlər. Bundan ötrü bütün zəmin və əsaslar var", - deyə Putin qeyd edib.

Öz növbəsində İlham Əliyev Avropa Oyunlarının açılış mərasimine qatıldığı üçün Putini minnətdarlıq edib və iki ölkə arasında əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğunu bildirib. "Bu, gələcəyə daha böyük optimizmle baxmağa imkan verir. Ölkələrimiz arasında əlaqələr çox pozitiv, dinamik inkişaf edir və ildən-ilə biz blankanı daha yüksəyə qaldırıraq. İki ölkənin liderləri müntəzəm görüşür, nازirlər arasında aktiv dialog aparılır, parlamentlərə əlaqələr möhkəmlənir. Humanitar əməkdaşlıq isə əlaqələrimizdə həmişəki kimi ən nümunəvidir" - bildirib Azərbaycan prezidenti.

***

Düşmən ölkə üçün Bakı ilə bağlı başqa bir xoşagelməz müjdə 24 apreləndən sonra Putinin ilk dəfə və məhz Azərbaycanda Türkiye prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla bir araya gəlməsi hesab edilə bilər. Məlum olduğu kimi, iki lider arasında danışıqlar qapalı rejimde keçirilib. Lakin görüşdə iştirak edən nümayəndə heyətlərinin tərkibi müzakirələrin nə dərəcədə aktuallıq kəsb etdiyini ortaya qoyur.

Məsələn, Rusiya tərefdən müzakirələrdə prezidentin kö-

Ermenistani xofda saxlayan Bakı görüşləri

Putin, Ərdoğan və Əliyev tərəfdəşliğin daha yüksəyə qaldırıla biləcəyinin anonsunu verdilər; 24 aprelədən sonra Rusiya və Türkiyə liderlərinin məhz Azərbaycanda bir araya gəlməsi işgalçi ölkəyə başqa bir bəd mündə oldu; "Avropa Oyunlarından sonra Qarabağda situasiya dəyişə bilər..."

məkəsi Yuri Uşakov, xarici işlər naziri Sergey Lavrov, energetika naziri Aleksandr Novak, "Rosatom"un rəhbəri Sergey Kiriyenko və "Qazprom"un başçısı Aleksey Miller iştirak ediblər.

Danışıqların yekunu baredə detallı bilgi verilməsə də, iştirakçıların ranqlarından görünür ki, müzakirələr əsasən "Türk axını" qaz kəməri layihəsinin aqibətdən, Türkiedə tikiləcək AES-lərdən, ümumən regionun iki böyük dövləti arasında iqtisadi, energetik, ümumən strateji tərəfdəşlik əlaqələrinin 24 aprelədə dayanmış yerdə davam etdirilməsinin zəruriliyi ətrafinda olub.

Bundan əlavə, prezident Putin qardaş ölkənin bölgədəki vazkeçilməz roluna işarə edərək Ərdoğanə kompliment deyib. Türkiye prezidentinin açılış mərasimine Avropa liderlərindən heç kimin gəlməməsi ilə bağlı gileyinə Rusiya dövlət başçısı belə reaksiya verib ki,

"Türkəyə Avropa Birliyi üzvlüyü-nə namızəd olduğu üçün ele Bakıda bütün Avropa Birliyini təmsil edib".

Bu, əslində Ermənistana yanaşı, Avropa Birliyinə de Türkiye dəyərini hesaba almağın zəruriliyi ilə bağlı bir mesaj idi. Onu da qeyd edə ki, Putin Ərdoğanla məhz türkəyi həmkarının qaldığı oteldə görüşüb.

Bu da qardaş ölkənin öməni ilə bağlı verilən başqa bir mesajdır.

***

Doğrudur, Rusiya və Azərbaycan prezidentlərinin görüşündə Qarabağ tematikasının, Avrasiya Birliyinə Azərbaycanın mümükün üzvlüyünün hansı səviyyədə müzakirə olunduğu haqda dəqiq informasiya yoxdur. Ancaq Kreml metbuat katibi Dmitri Peskov Putinlə Əliyevin çox pozitiv danışıqlar aparıcılarını söyleyib. "Rusiya və Azərbaycan prezidentlərinin Bakı görüşü çox pozitiv keçdi, ikitərəfli əlaqələrin bütün

kompleksi və beynəlxalq məsələlər müzakirə edildi. Prezident sefərini çox xoş təssüratlarla başa vurdu" - deyib o.

Metbuat katibinin sözlərinə görə, iki prezidentin görüşü bir neçə formatda keçib: "Əvvəlcə XİN başçıları və xarici siyaset koməkçiləri səviyyəsində görüşələr. Sonra isə danışıqlar nümayəndə heyətləri səviyyəsində davam etdirildi. Nehayət, prezidentlərin ikitərəfli görüşü reallaşdı".

Daha sonra Putinin Ərdoğanla görüşünə toxunan metbuat katibinə Rusiya və Türkiye liderlərinin iki ölkə arasında mal dövriyyəsinin 100 milyard dollara çatdırmaqla bağlı strateji hədəflərinə təsdiqlədiklərini qeyd ediblər.

"Men gərginliyin artacağını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

"Men gərginliyin artacağını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

"Men gərginliyin artacağını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

"Men gərginliyin artacağını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

"Men gərginliyin arttığını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

"Men gərginliyin arttığını düşünməyə meyilliym. Ola bilsin, bu, əvvəlki dönmələ müqayisədə daha intensiv xarakter alınsın. Ancaq bunun bütün cəbhə xətti boyu yayılacağı inandırıcı görünümür. Belə gənişməyişlərə əməliyyatlara başlayacaq".

□ Siyaset şöbəsi

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Rəsmi Bakının ev sahibliyi ilə keçirilən Birinci Avropa Yay Oyunlarına Avropa ölkələri liderlərinin qatılmaması neçə müddətdir barəsində damışan yeni bir formatı müzakirəyə çıxardı. Söhbət Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi üçün ortaya qoyula biləcək Bakı-Ankara-Moskva formatının yaradılmasına biliçeyindən gedir.

Avropa dövlətlərinin başçılarının Bakıya gəlməməsi həm Rusiya, həm də Türkiye prezidentlərinin reaksiyasına səbəb oldu. Rusiya dövlət başçısı Vladimir Putinle bir araya gəlməzdən öncə Türkiye prezidenti R.T.Ərdoğan oyunların açılışına gelməyən Avropa Birliyi ölkələrinin rəhbərlərinə də mesaj göndərib. "Tədbirlərin təşkilinə Azərbaycan çox ciddi sərmayə ayırb. Hərçənd ki, bu oyunların adı Avropa Oyunlarıdır, amma Avropa liderlərindən heç kim yox id" - deyə Ərdoğan bildirib. Rusiya prezyidenti Vladimir Putin də açılış mərasiminin, ümumilikdə oyunların təşkilindən razı qaldığını ifadə edib. O, həmçinin Ərdoğanın Avropa dövlətlərinin əvəzine açılış mərasimine qatıldığını söyləməklə öz tərəfindən mesaj verib.

Bir sıra müşahidəçilər hesab edir ki, iki dövlət başçısının Azərbaycanın yanında olmaqla yanaşı, dünya ölkələrinə üvanlı fikirləri həm də Azərbaycanın işgal altındaki ərazilərinin gələcək təleyinin müəyyənələşməsində bu iki paytaxtin əsas yer alacağına anonsudur. Qeyd edək ki, son zamanlar Qarabağ məsələsində əsas söz sahibinin Moskva olduğu, hətta işgal altındakı ərazilərin azad olunması müqabilinə Bakının Avrasiya Birliyini üzvlük qərarı vera biləcəyi də bildirilir. Paralel olaraq rəsmi Bakı Ankaranın həmsədr ölkələrdən biri kimi prosesdə ya-xından iştirakını istədiyi dəfələrlə deyib. Həmçinin, Azərbaycan və Türkiye hərbi müttəfiqliyinin getdikcə daha yüksəlen xətla davam etmesi bu iki ölkənin bir yerdə olmasının alternativsizliyini təsdiqlədi. Digər məqam isə ondan ibarətdir ki, Rusiyinin Qərblə konfrantasiya şəraitində olması şəraitində Azərbaycanın da Qərblə münasibətlərində böhran yaranıb və məcburi müttəfiqlik situasiyası yaranıb.

Azərbaycan prezyidenti İlham Əliyevlə Rusiya prezyidenti arasında keçirilən görüşdən sonra Kreml mətbuat xidmətinin açıqlamaları da münasibətlərin pozitiv səmtdə inkişafından xəbər verir. Putin ötən il Rusiya ilə Azərbaycan arasında ticarət dövriyəsinin 12% artmasına diqqət yönəldib. Rusiya prezyidenti əlavə edib ki, əməkdaşlıq nə qədər çox inkişaf etsə, bir o qədər yaxşıdır və Moskva bunda maraqlıdır. Öz növbəsində İlham Əliyev Putini Avropa Oyunlarının açılış mərasimine qatılığı üçün minnətdarlıq edib və iki ölkə arasında əməkdaşlığın yüksək seviyədə olduğunu bildirib.

***

"Atlas" Araşdırıcı Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, Avropa Oyunlarının açılış mərasimine qatılmaq üçün Bakıya gələn Rusiya və Türkiye prez-

Qarabağ

Qarabağ Üçün

Bakı-Ankara-Moskva

formatı yaranır?

Ərdoğan və Putinin Azərbaycandan Avropaya mesajları yeni mərhələnin anonsu sayila bilər; AŞPA "Ermənistan Dağlıq Qarabağı işgal edib" yazılmış qətnaməni qəbul edəcəkmi?

Elxan Şahinoğlu:
"Rusiya konkret mövqə ortaya qoymasa, bölgədə Qarabağ münaqişəsinin gərginliyin artmasının şahidi olacaqıq"

Arzu Nağıyev:
"Hər iki prezyidentin Qarabağ münaqişəsinin həllinə təsir imkanları böyükdir"

lənməsi çətindir: "Bunu yalnız Azərbaycan isteyir. Həmsədr dövlətlər - ABŞ, Fransa və Rusiya isə Türkiyənin onlara qoşulmasını arzulamır. Çünkü bu dövlətlər Türkiyənin həmsədrliklə Cənubi Qafqazda rolinun artmasını istəmir. Bu na baxmayaraq, onlar Ankaranın Azərbaycanla müttəfiqliyini və hərbi əməkdaşlığını nəzəre almalıdır. Onsuz da Qarabağ münaqişəsinin həllinde Fransa və ABŞ-in mövqeləri zəifləyib. Rusiya əsas söz sahibinə çevrilib. Rusiya Ermənistanın, Türkiye isə Azərbaycanın hərbi-siyasi müttəfiqidir. Ona görə də münaqişənin həllində Minsk Qrupunu Rusiya-Türkiyə vəsitiçiliyinə transfer etmək olar. Kreml Ankara ilə münasibətləri inkişaf etdirməyə çalışır, ortada böyük enerji layihəsi var. Ankaranın isə bunun qarşılığında Rusiya ünvanlaşdırılmış teləblər sırasında Ermənistanın təsirini artırması istəyi də var ki, Azərbaycanın işgal altındaki torpaqları boşaltınsın. Rusiya ya Azərbaycan və Türkiye ilə əməkdaşlığı genişləndirmək naminə Ermə-

cavab verməməlidir. Bakıda Avropa Oyunları davam edir, Ermənistan isə cəbhə bölgəsində atəşkəsi pozur. Adətən beş idman yarışları zamanı müvəqəqəti də olsa sülhə riayət olunur. İravan elə bu addımıyla da biza gələcəkdə torpaqlarımızı güy yoluya azad etməkdən başqa alternativ qoymur".

E.Şahinoğlunun fikrincə, Türkiyənin ATƏT-in Minsk Qrupundakı həmsədrliyi yiyə-

nistana təsir edib ya Qarabağ probleminin ədalətli həllini sürtənləndirməlidir, ya da tədricən Kremlin Ankara və Bakı ilə münasibətlərindəki sualların sayı artacaq".

***

Politoloq Arzu Nağıyev bildirdi ki, ister Putinin, isterse də Ərdoğanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə təsir imkanları böyükdür: "Müqayisədə Ərdoğan bu məsələdə də çox Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyən tərəf kimi çıxış edir və melumdur ki, məhz bu məsələyə görə Türkiye Ermənistanla bir sira layihələrdən imtina edir və sərhəddin açılması, iki dövlət arasında hava uçuşlarına qadağa da bu sıradandır. Rusiya gələndə isə Cənubi Qafqazla bağlı öz xüsusi planı olan bu dövlət Ermənistanla daha yaxın tərəfdəşdir və bu proseslərə öz prizmasından yanaşır". A.Nağıyev qeyd etdi ki, buraya həm iqtisadi, həm siyasi, həm də hərbi məraqlar da daxildir: "Bununla yanaşır Rusiya ATƏT-in Minsk qrupunun üzvüdü və münaqişənin sülh yolu ilə həllinə birbaşa cavabdehdir. Ona görə də

Rusiya Ukraynaya qarşı savaşı genişləndirir

ABŞ Kremlə “Ukraynanın məğlub olmasına imkan verməyəcəyik” mesajını göndərdi...

İyunun 13-dən 14-nə keçən gecə Rusiya Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Ukrayna Ordusunun mövqelərini 109 dəfə atəşə tutub. Bu, atəşkəsin pozulması ilə bağlı son həftələrin rekordudur.

Rusiya tərəfdən döyüşən muzdlu dəstələr Luganskın Novoaydarlı rayonunda yaşayış massivine hücum edib. Gecə saatlarında baş verən həcum zamanı çox sayıda dinc insanın xəsərət aldığı bildirilir. Əhalinin əksər hissəsi hələ de evlərinin zirzəmərindən çıx a bilmir. Odlu silah atışları şəhərin yaşayış binalarına da ciddi ziyan vurub. Bir neçə binada yanğın başlayıb. Onlarla mənzilin yaşayış üçün yararsız hala düşməsi haqqında xəbərlər gəlir. Rusiya Silahlı Qüvvələrinin əsas hədəfi şəhərin inzibati binalarıdır. İyunun 13-dən başlayan atışmalarda heç bir inzibati binalı ələ keçirmək mümkün olmasa da bəziləri yandırılıb. Ukrayna Silahlı Qüvvələri bir neçə saat davam edən atışmada itki vermədən hücumu dəf edə bilib. 12 Ukrayna herçisi yaralanaraq yaxınlaşdırılmış xəstəxanalarla yerləşdirilir.

Ukrayna Müdafiə Nazirliyindən verilən xəbərlərə görə, Rusiya silahlı Qüvvələri Ukrayna-Rusya sərhədində yeni canlı qüvvə və texnika yiğmaqdə davam edir. Ukrayna rəsmiləri bu durumu Rusyanın əldə olunan beynəlxalq razılıqların şərtlərini kobud şəkildə pozması və işğalçılıq siyasetini davam etdirməsi kimi qiymətləndirir. Ukrayna Müdafiə Nazirliyinin açıqlamasında bildirilir ki, bölgədəki humanitar fəlakətin məsuliyyəti Kremlin üzərindədir.

Qərb dövlətləri Rusyanın Ukraynaya təcavüzünün intensivleşməsindən narahatdır. Son günlər bir neçə Avropa lideri Minsk anlaşmasına əməl edilməsini Kremlin beynəlxalq hüquq normalarına saymaz yana münasibəti kimi dəyərləndirib. Yada salaq ki, bu il fevralın 12-də Ukrayna, Fransa, Almaniya, Rusiya rəhbərliyi Donbasda atəşkəl əldə edilməsi ilə bağlı razılışma imzalayıb. Həmin sənədə görə, Rusiya və Ukrayna atəşkəsi qorunmalı və bölgədən ağır texnikanı çıxarmalı idi. Sənədin imzalanmasından sonra Rusiya tərəf qısa müddət atəşkəsə əməl edib. Ancaq aprel ayından Luqansk, Donetsk və ətraf yaşayış məntəqələrinə hücumlar intensiv xarakter alıb.

May ayının sonlarından başlayaraq faktiki olaraq hərbi əməliyyatlar bərpa olunub. Atəşkəs cəbhə boyu dəfələrlə pozulur. Ukrayna Müdafiə Nazirliyi yeni ərazi itki ləri haqqında xəber verməsə də, Rusiya qaynaqları yeni ərazilərin mərkəzi həkimiyətə tabe olmayan qüvvələrin əlinə keçməsi haqqında xəber yayır. Qəribi ən çox narahat edən məqam ise Rusiya silahlı qüvvələrinin əraziyə döyüş təcrübəsi olan ərəfən məzdluları celb etməsi və son aylardaki hərbi əməliyyatlarda əsasən əhalinin sıx yaşadığı ərazilərin hədəfə alınmasıdır.

NATO-dakı qaynaqlar durumun kosmosdan davamlı nəzarət altında olduğunu yazır. Əldə edilən son bilgilərə görə, Rusiya Silahlı Qüvvələri ərazidəki strateji ənənəvi məntəqələri ələ keçirmək üçün həmin məntəqələrinə etrafında canlı qüvvə və texnika yığır. Son iki gündə Donetsk hava limanının yaxınlığında Şirokino kəndində Rusyanın canlı qüvvəsi iki dəfəyə yaxın artırılıb.

Onu da vurğulayaq ki, Donetsk hava limanı tamamilə dağlısa da tərəflər mənənətə başlayandan əraziyə nəzarət ediləmsi üçün dəfələrlə genişməyən hərbi əməliyyatlar keçirib. Hələlik hava limanı Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin nəzarətindədir. Əger Rusiya hava limanını ələ keçirə bilsə, o zaman uzun müddətdir işğal etməyə çalışığı Mariupola hücum üçün geniş imkanlar qazanacaq.

Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin ötən gecə keçirdiyi antiterror əməliyyatları nəticəsində hava limanına yaxın ərazidə 2 ədəd Qrad qurğusu, xeyli sayıda minnətan ələ keçirilib.

Ukraynadan durum ABŞ-in Atlantik Şurasının Polşada düzənlədiyi toplantıda müzakirə edilib. “Azadlıq” radiosu xəbər verir ki, İyunun 13-də keçirilən müzakirələrdə ABŞ-in Ukraynada səfiri Cefri Payet deyib ki, Qərb və ABŞ Rusyanın işğalçılıq siyasetindən qorunmaq üçün Ukraynaya dəstəyini əsirgəməyəcək. Bunun üçün Ukraynadan tələb olunan tek məsələ demokratik düzən qurulması, özəlliklə ölkədə korrupsiya ilə ciddi mübarizə aparılmasıdır: “Bunu ukraynalılardan başqa heç kim edə bilməz”.

Böyükəlçi Ukraynanın bu sahədə ciddi səyələr göstərdiyini deyib: “Biz həm Ali Rada, həm də hökumət səviyyəsində demokratianın inkişafı üçün atılan addımları bəyənirik. Ənənəvi ki, Ukrayna bu yöndə səyələrini davam etdirəcək. Biz Ukraynanın məğlub olmasına imkan verməyəcəyik”.

□ Aygün MURADXANLI

Xəbər verdiyimiz kimi, Bakıda keçirilən I Avropa Oyunlarında Kosova idmançıları da çıxış edir. Tətənəli açılış mərasimində Kosova idmançıları da keçid ediblər. Ancaq bu hadisə birmənali qarşılınmışdır. Bir sıra ekspertlər Kosovonun Avropa Oyunlarına qatılmasının Azərbaycan üçün probleme səbəb olacağını qeyd edirlər.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi Serbiyanın etirazlarına baxmayaraq Kosovonun ilkin olaraq tanıyıb. Ancaq məlum olduğu kimi, Kosova məsəlesi Qərb və Rusya arasında “soyuq müharibə”dən sonra ən böyük problem olmuşdu. Qərb ölkələri BMT-nin də təklif etdiyi və dəsteklədiyi Kosovonun müstəqilliliyi planını dəstekləyib. Ancaq Rusiya qərərə etiraz edib və bu sebəbdən də Rusiya da daxil olmaqla dönyanın bir sıra ölkələri hələ də Kosovonun müstəqilliliyini tanımır. Həmçinin, Qarabağ münaqişəsi səbəbindən Azərbaycan da Kosovonun müstəqilliliyini hələ də tanımır.

Bu mənada Kosovo dövləti təmsil edən idmançıların Bakıya gələrək dövlət bayrağı ilə keçid etməsi sual doğurur.

Lakin Adıgozel Məmmədov deyir ki, indiki halda Kosovonun

Kosovonu Bakıya Azərbaycan yox, AOK dəvət edib

Politoloqun fikrincə, mübahisəli dövlətin Avropa Oyunlarına dəvət olunması Azərbaycan üçün siyasi problem yarada bilməz...

Bakıya dəvət edilməsini Avropa Olimpiya Komitəsi (AOK) həyata keçirdiyi üçün bu məsələdə resmi Bakını ittiham etmək mümkün deyil: “Bu tədbirə id-

mançıların qatılması istiqamətdəki təşkilatı məsələlərə AOK məşğuldur. Ona görə də, hadisənin her bir haldə həm siyasi həm də, hüquqi məsuliyətini

AOK daşıyır”. Azərbaycanın sadəcə, yarışmaya ev sahibliyini etdiyini qeyd edən politoloqa görə, Kosovonun Qarabağ münaqişəsi ilə eyniləşdirilməsi real deyil: “Biz yalnız tədbire ev sahibliyi edirik. Bu baxımdan ermənilərin də iştirakındaki yanaşma eynidir. AOK bu idman tədbirlərində Kosovonun dövlət olaraq iştirakını məqbul sayıb. O ki qaldı münaqişə məsələsinə, Kosova nümunəsi geosiyasi reallıqdır. Yuqoslaviyanın tam dağılmasının nəticəsi olaraq meydana gələn reallıqdır və Qarabağla müqayisə edilə bilmez. Çünkü Qarabağ Azərbaycan ərazisi olaraq işğal edilib”.

□ KƏNAN

Facebooku biz lap çox sevməliyik. Çünkü Azərbaycanda kifayət qədər populyar olan bu sosial şəbəkə cəmiyyətimizin güzgüsüdür. Bəzən kimse deyir ki, virtual aləmdir, ora ciddi yanaşmaq olmaz-filan. Amma nəzərə ala q ki, facebookdakular heç də Marsdan gəlməyiblər; istifadəçilər hamısı real həyatda, cəmiyyətimizdəki adamlardurlar. Sadəcə, onlar özlərin ifadə etmək üçün bir məkan tapıblar. Hər kəs ağlı, seviyyəsini, proseslərə necə yanaşdığını burada açıqlayır. Bəziləri hətta özlərini burada o qədər yekələmiş və ağlı hesab edir ki, virtual “qəhrəmana” çevirilir...

Elşad MƏMMƏDLİ
elşad1978@mail.ru

Facebookda müşahidələr aparmaqla bir cəmiyyət, ölkə olaraq problemlərimizin hərədan qaynaqlandığını, xüsusi ilə siyasi-ictimai həyatda inkişafın çox aşağı sürətlə getməsinin səbəblərinə kifayət qədər aydın edə bilmışəm. Bizim insanların təfəkkürü çox qəribədir; əksəriyyət maksimalistdir, iddiaların en böyüyündən yapışırlar. Hər kəs özünü hamidan ağlışır, məsləhət verir və ittiham edir. Düşünce və yanaşmanın isə yanlış, üfunət iyi verdiyinin fərqinə belə varır, deyir elə mən haqlıyam, hamı belə düşünməlidir. Sənki ölkədə bir “Əli Kerimli epidemiyası” yayılıb; “ancaq mən deyən doğrudur, kim mənim kimi fikirləşmirəm, düz eləm, “satqındır”. Hansı ki, boşboğazlıq edənlər özlərini dəyərləndirib, öhdəsinən gələ biləcəyi və bununla cəmiyyətə fayda vera biləcəyi işlər vərən, onunla məşğul olmaq istəmir. Əksəriyyət dedi-qodu ilə məşğuldur; real siyasi dəyərləndirib, dövlətin, cəmiyyətin inkişafına töhfə vermek istəyənlərə, özünün doğru bildiyi yolla gedənlərə isə “xəyanətkar” damğası vurur...

Avropa Oyunlarının açılış mərasimindən sonrakı bu üç gündə sosial şəbəkədə “qırğın” gedir. Bəzi korazehinlər xariç, her kəs açılış tərənin yüksək seviyyədə təşkil olunduğunu, dövlətimiz adına uğur olduğunu bildirir və bu belidir. Ümumilikdə isə Avropa Oyunları Azərbaycanın tarixinə yazılın bir hadisədir və biz bundan maksimum yararlanmalyıq - həm siyasi, həm də idman baxımdan. O başqa məsələdir ki, ölkədə siyasi fəaliyyətin təşkilatı məsələlərə arasında üç müzakirə təşkil olunub. Düşünürəm ki, bu prosesin davamı olaraq da Pənah Hüseyn, Sərdar Cəlaloğlu, İqbal Ağazadə, Fazıl Mustafa, Mirmahmud Mirəlioğlu, Əhməd Oruc, Elşad Musayev və digərləri açılış mərasimində iştirak etdilər. Müsavat Partiyası oyunları boykota çağırıldı, AXCP və Milli Şura isə hıyleğər taktika işlədərək, neqativ münasibətə olsalar da bəyann-filan vermedilər. İndi orta qəribə bir mənzərə var; P.Hüseyn və digərlərini açılış tərəfində iştirak etdiyi üçün topa tutublar ki, bəs iqtidara

“işləyir”, mandat alacaq və s. Hansı ki, Pənah bəy nə Müsavatın yanlış boykot qərarına qarışmayıb, nə də MŞ-nin oyunbaşlıqlarına. Özü də bunu o adamlar edir ki, inanın, hökumət çəqirib cibinə 5 min manat qoysa, çıxıb AzTV-də dəstən danışar, bütün düşərgəsini təhqir edər.

Pənah bəylə tez-tez təmasda olan, ağlına bələd olan adam

BIZ NƏ İSTƏYİRİK?

Yaxud özünü Pənah Hüseyn dən ağıllı sayan “qəhrəmanlar”...

kimi deyim, o, siyaseti yüksək seviyyədə bilən, özünü ölkənin inkişafına məsul sayan, real siyasi dəyərləndirən və hanşı addımın faydalı olacağının dərk edən adamdır. O, deputat olduğu vaxtda nefsini boğub, hökumətin verdiyi evdən imtina edən, “ev varsa bir yetimə verir” deyən, özü, hətta iki il öncə yədək işsiz qalan, hazırda “Yeni Müsavat”ın hüquqşunasi olan oğlu üçün kimsəyə ağız açmayı, şəxsi maşını belə olmayan siyasetçidir. Hansı ki, on yüksək həyat seviyyəsini təmin edə bilərdi... Mənəcə, Pənah Hüseyn tərəfə gedəndə, bunu yüz ölçüb, bir biçib və doğru qərar verib...

Mənim düşüncəm isə odur ki, bugünkü reallıqların tələbi bərişdir, dialoqdur, əslahlətlərdir. Bir çox “ağillar” isə sonadək “kelle atmağı” tələb edir. Yoldaşlar, 22 ilde bu taktikanız özünü doğrultmadı, anlamaq lazımdır ki, qarşısında divar varsa, ona kelle atmaqla ancaq başını yaracaqsan. Amma yenə hər kəs üçün özü bilən məsləhətdir, hamı kəndi yoluyla getsin. Lakin kimsənin öz doğru bildiyi yolu tutublar ki, bəs iqtidara

"Yeni Müsavat"ın öten saylarının birinde Neft Kəmərləri İdaresinin sahibi reisi Rizvan Vahabovdan şikayet dərc olunmuşdu. Redaksiyamızda müraciət edən Sevinc Rəcəbova, Təranə Hüseynova, Anar Əsədov, Vüsələ Xamiyeva, Zamik Əhmədov, Əhliman Aliyev və Adil Kazimov bildirmişdilər ki, keçmiş məmərurun qanunsuz hərəkətləri bu gün də davam edir.

Şikayətçilər 2011-ci ildə Murtuza Muxtarov 145 ünvanında yerləşən binanın 1-ci mərtəbəsində yerləşən qeyri-yaşaş sahələrini və mənzilləri

Sonradan onlar Rizvan Vahabovun qanunsuz iddiaları ile rastlaşıblar. Bu yazidan sonra şikayetçilər redaksiyaya R.Vahabovla bağlı bəzi materialları təqdim ediblər. Həmin materiallarda Neft Kəmərləri İdaresinin (NKİ) keçmiş reisi Rizvan Vahabovun ünvanına olan çox ilginc ittihamlar yer alır.

Şikayətçilər redaksiyamızda 2004-cü ildə "Təzadalar" qəzeti ndə R.Vahabovun fəaliyyətinə həsr olunan silsilə yazılar dərc olunmuş bir qovluq təqdim ediblər. "Təzadalar"ın 11-18 may 2004-cü il tarixli sayında manşetdən dərc olunan "Azər-nefttəchizat"da "korrupsiya" sərlövhəli, "Azərbaycan benzini Ermənistana bazarlarına hansı yollarla və kimlər tərəfindən göndərilib?" yarimsərlövhəli yazıda düşmən ölkəyə yanacaq göndərilməsindən bəhs olunur.

Aktuallığını, maraqlı olduğunu nəzərə alıb həmin yazılarından bəzi özətləri təkrar dərc edirik:

...Azər-nefttəchizat"ın müfettişi S.Quliyev Gəncə Paylayıcı Neft Bazasını yoxlayarkən, 57 milyon dollarдан çox yanacaq oğurluğunun üstünü açıb...

Bu yoxlama-təftişə məlum olub ki, neçə illər imiş yanacaq talanı baş alıb gedmiş. Təxminən 1200-ə yaxın vagon-sistern (120 tonluq, təxminən 144 min ton yanacaq) yanacaq Gəncə Paylayıcı Neft Bazasının adına yazılıb. Bu yanacağın az bir qismi Gəncəyə gedib çatıb. Qalanı isə başqa yerlərə göndərilib. Hətta Ermənistana da bu yanacaqdan gedib çıxıb. Bu barədə az sonra.

Lakin ən maraqlı cəhət həm də budur ki, bu qədər yanacağı Gəncə Neft Bazasının adına silənlər başa düşmeyiblər ki, bu qədər yanacaq Gəncənin yanacaq tələbatından 8-10 dəfə çoxdur. Ele şübhə doğuran də bu olub, ölkənin ali hüquq-mühafizə orqanlarından birinin adının çəkilməsini istəməyən məsul əməkdaşının sözüne görə, o vaxt şübhə doğuran da ele bu olub. Rizvan Vahabovun başı bu yanacaq əməliyyatına necə qarışmışsa, baş verənləri təhlil etməyə vaxtı və imkanı belə olmayıb.

Hətta vəziyyət o qədər mürekkeb olub ki, o, Bakıdan Gəncə adı ilə çıxan benzin dolu sistemlərin Ermənistana getdiyinin də fərginə varmayıb. Təki benzin Bakıdan çıxıb gözdən-könüldən uzaq olsun və pulu gəlsin!

Ziya Məmmədovu susdurən nə imiş?

İndi sual doğur, bəs Azərbaycan Dəməriyol İdaresinin o illerdə reisi olmuş Ziya Məmmədov niye susurmuş?

Doğrudanlı, yüksək çinli dövlət məmurları üçün fərqi yox imiş ki, Azərbaycandan gələn bu yanacaq erməni tankına, təyyarəsinə doldurulub, sonra üstümüzə hücumun hə-

təna daşınib, göndərilib.

Ermənistanın "Ayg" şirkətinin Bakıdakı "qohumları"

Müraciətdə deyilir:

...Azərbaycan Dəməriyolu İdaresinin reisi Ziya Məmmədov (hazırda nəqliyyat naziri - E.M.) nəinki Ermənistən tərəfindən bizim vagonlardan istifadə edilməsinin qarşısını almış, əksinə, hətta Gürcüstan-

bir maraqlı məqamı qeyd edir:

"Respublikanın milli təhlükəsizlik naziri N.Abbasovun (1994-2004-cü illərdə bu vəzifəni tutub - E.M.), Milli Məclisin iclasında respublikanın baş prokuroru Eldar Həsənovun (1995-2000-ci illərdə bu vəzifəni tutub-E.M.), YAP-in Siyasi Şurasının iclasında isə Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aslan Aslanovun

ci-iqtisadi əlaqələrin müstəvindən keçib Ermənistana göndərilən yanacaq yükleri, məsələn, necə ola bilər ki, Gəncə Paylayıcı Neft Bazasının adına yazılan və Bakıdan yola salınan yanacaq dolu vagonlar məhz S.Mustafayevin diqqətindən kənarda qalsın. Çünkü ən azı göndərilən yükün hesablaşdırmaq əvəzinə, hələ bir 9 ay istintaq təcridxanasına saldıranda, düşünmürdünümüzü

Ermənistana benzin satanları ifşa edən təftişçini tutublar...

Halbuki hələ vaxtılı Tacikistandakı məşhur pambıq "prispika"nda təftişçi kimi iştirak etmiş Salman Quliyev 57 milyon dollardan çox yeyintinin üstünü açmışdı. Onu mükafatlaşdırmaq əvəzinə, hələ bir 9 ay istintaq təcridxanasına saldıranda, düşünmürdünümüzü

Bir şikayət illərə onca bas verən mudhis dövləti cinayəti yada saldı

Mülkləri Rizvan Vahabov tərəfindən mənimşənilən 7 vətəndaş redaksiyamızda sabiq məmərurun Ermənistana neft satmasının şok detallarından bəhs edən sənədlər təqdim etdi; işdə nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun da adı keçir

"Doğrudanlı, yüksək dövlət məmurları üçün fərqi yox imiş ki, Azərbaycandan gedən bu yanacaq erməni tankına, təyyarəsinə doldurulub, sonra üstümüzə hücumun hərəkətverici qüvvəsi olacaq..."

rəketverici qüvvəsi olacaq... Bəs milli hiss, dövləti məraqlar, vətənpərvərlik? Doğrudanlı, bunlar yalnız kağız üzərində olur?

İndi melum olur ki, dəmir-yolu mütəxəssislərinin imzalığı müraciət hələ 1998-ci ildə mərhum eks-prezident Heydər Əliyevə ünvanlanıb və göndərilib.

Bilmirik, həmin müraciət və sənədlər o vaxt dövlət başçısı-na çatdırılıb, ya yox, amma əlimizdə olan sənədlər həqiqətən də düşünməyə imkan verir ki, "Azər-nefttəchizat"ın bölüşdürüdüyə benzin həm də Ermənis-

nın ermənipərest "Mari" firmasına qanunsuz olaraq 200 vagon-sistern ən ucuz qiymətə satılmışdır. Bunların nəticəsidir ki, hazırda bizim vagonları la Batum və Poti limanlarından mütəmadi olaraq işgalçı Ermənistana neft məhsulları daşıdır. Z.Məmmədov məlumat verir ki, guya yük Batum limanına gedir, orada da azad satışdır, hər hansı şirkət yanacaq ala bilər. Əslində isə Azərbaycandan gedən yanacaq dolu qatarlar elə Tbilisi stansiyasından Yerevana göndərilir".

Müraciət müəllifləri daha

(1993-2005-ci illərdə bu vəzifəni tutub - E.M.) dəmir yolu-nun rəhbərliyinin vasitəciliyi və təşkilatçılığı ilə işgalçı Ermənistana qatarlarla neft məhsullarının göndərilməsini ifşa etdilər...

Təəssüflə qeyd etməliyik ki, Azərbaycandan Gürcüstən adı altında Ermənistana yüzlərə vagon neft məhsullarının (yadımıza Gəncə Neft Baza-sında it-bata düşən 1197 vagon (120 tonluq) yanacaq düzür- red.) göndərilməsi, vagonların orada boşaldılması yol-qaimə (peresiləçnaya-nakladnaya) sənədlərindən də aydın görünür. Aşkar olunur ki, Bakıdakı hansı firmlər Ermənistana yanacaq göndər...

Hətta MTN əməkdaşlarının əvvəlcədən xəber vermələrinə baxmayaraq, 3 qatar (hərəsi 4 min ton, cəmi 12 min ton) neft məhsulları Şirvan və Ağstafa stansiyalarından Ermənistana göndərilmədir ..."

Bu da sənədlər: Azərbaycana məxsus 72125511, 73025777, 73624, 736, 71559132, 72061831 və s. çoxsaylı benzin dolu vagonlarıın Ermənistən Dəməriyolu İdaresinin ştampi vurulmuş yol-qaimə sənədləri.

Tarixlər də təzədir: 03.06.1998, 03.11.1998, 24.11.1996-ci il və s. illər.

Baxın və netice çıxın!

***

Bunlar "Azər-nefttəchizat"da korrupsiyənən Azərbaycan Dəməriyolu İdareindən keçən izləridir.

Sərdar Mustafayev bunlardan doğrudanlı xəbərsiz olub?

Rizvan Vahabovun yaxın qohumu (kürekeni) Sərdar Mustafayev "Azər-nefttəchizat"da xarici-iqtisadi əlaqələr şöbəsinin rəisi işləyib. Güman edirik, onun rəhbərlik etdiyi şöbənin funksiyalarını izahlamağa ehtiyac yoxdur. Amma onu deməyə ehtiyac var ki xari-

leyən yekun hesabat sənədləri və s. görməye və bilməyə əsas verir ki, belə bir strateji yük ha-

ra gedib çıxır?

Mənənin sözlərinə görə, həmin yükler Gürcüstəndən keçərək, həm Ermənistən, həm də Türkiyəyə, oradan bir qismi Naxçıvana gedib. Təbii ki, gömrük yoxlama-nəzarət məntəqələrində xırdaca araşdırma kifayətdir ki, yanacaq dolu vagonların Gəncə adı ilə halalara gedib çıxdığı məlum olsun...

Çoxsaylı yanacaq vagonları ayılarla Azərbaycana niyə qayıtmırımsız?

Gəncə Neftbazasında boşaldılmayan yanacaq dolu yük vagonlarının 5-6 aylarla yoxa çıxması faktları da diqqətdən kənarda qala bilməz. Bunlar vagonlar olub ki, Ermənistənə gedib çıxıb, yükü boşaldılib, sonra geri qayıdır.

R.Vahabov, yaxud Z.Məmmədov deyə bilər ki, biz yanacaqı Rusiyənin firmalarına satmışıq, onlar kimə istəsələr sata bilərlər. Yeni bazar iqtisadiyyatdır.

Sual edirik: Rizvan müəllim, əvvəla, siz məlumatlı idin ki, bu yanacaq dolu vagonlar Ermənistənə gedib boşalıb qayıdır. Alıcı firma qarşısında tələb qoya bilərdiniz ki, Azərbaycan benzini Ermənistənə satıla bilməz! İkinci, tutaq ki, bu benzin satılıb getdi. Bəs pulu dövlətə niyə ödənilmirdi? Beləkə burada da bəhənə gətirilən azad ticaret principi hakim idi? Bəs sizi vəzifəyə qoymuş prezident H.Əliyev hələ 1996-ci ildə verdiyi pulu əvvəlcədən ödənilmədən yanacaq buraxılmasının qadağan olunması barədəki məlum sərəncamına niyə saygısızlıq göstərmisiniz? Axi bu məbləğ yüz milyardları vurub keçirdi. Yeni dövlət əmlakını, xalq malını belə talamaqını olardı?

ki, hər şeyin üstünün açıldığı gün də olacaq!".

****

"Təzadalar" qəzeti ndə illər önce dərc olunmuş bu yazının redaksiyamızda təqdim edən vətəndaşlar deyirlər ki, bu cür ciddi ittihamların o dövrə araşdırılmaması R.Vahabovun daha yeni qanunsuzluqlara getmesini şərtləndirən əsas məqam hesab etmək olar. Şikayətçilər deyir: "Cəzasızlıq yeni cinayətlərə yol açan başlıca amıldır. Sənədləri saxtalıdırlı düşmənə yanacaq göndərilməsi ittihamı ortada ikən R.Vahabovun illər sonrası bize (Sevinc Rəcəbova, Təranə Hüseynova, Anar Əsədov, Vüsələ Xamiyeva, Zamik Əhmədov, Əhliman Aliyev və Adil Kazimova) qarşı etdiklərini cinayətə bərabər qanunsuzluqların mənətiqi davamı hesab etmək olar".

Yada salaq ki, adıçəkilən vətəndaşlar 2011-ci ildə Murtuza Muxtarov 145 ünvanında yerləşən binanın 1-ci mərtəbəsində yerləşən qeyri-yaşaş sahələrini və mənzilləri alıblar. Az sonra isə R.Vahabov qayınanasi A.Qolovəski-nə vasitəsi ilə vətəndaşların qanuna uyğun şəkildə əldə etdikləri əmlakları onlardan alımağa çalışıb. Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəəsində aparılan araşdırma zamanı məlum olub ki. R.Vahabovun 80 yaşı qayınanasinın məhkəmələrə təqdim etdiyi sənədlər saxtalıdır. 4 il davam edən məhkəmə çəkişmələrindən sonra iş növbəti dəfə Ali Məhkəməyə göndərilib. Vətəndaşlar inanırlar ki, bu məhkəmə instansiya-sında nəhayət ki, ədalətli qərar veriləcək. Bununla da R.Vahabovun bir qanunsuzluğunun qarşısı alınmış ola-caq...

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

P.S. Yazida adı hallanan hər kəsi dinləməye, mövqeyini dərc etməyə hazırlıq.

RATİ sədrinin ölkədən çıxarılması pərdəarxası

Müzəffər Baxış: "Emin Hüseynov hökumətlə razılıq əldə edərək..."

Fariz Namazlı: "RATİ ilə bağlı icraat dayandırıla bilər"

Reportyorların Azadlıq və Təhlükəsizliyi İstututumun (RATİ) rəhbəri Emin Hüseynov iyunun 13-də Azərbaycanı tərk edərək, İsveçrəyə qalmaq üçün sığındığı İsveçrə səfirliliyindən RATİ rəhbərini həmin ölkənin Bakıda səfərdə olan yüksək rütbəli diplomatı Didye Burkhalter çıxarıb. Didye Burkhalter Avropa Oyunlarının açılışı mərasimində iştirak etmək üçün iyunun 12-də Bakıya gələcək.

İsveçrə Federal Xarici İşlər Departamentinin ATS agentliyinə verdiyi rəsmi məlumatə əsasən, E.Hüseynovun Bakıdan çıxarılması Azərbaycan hakimiyyəti ilə uzun müddətdir aparılan danışçılarının nəticəsidir.

Nazırılıyın nümayəndəsi Jan-Mark Crevoiser bildirib ki, 35 yaşlı E.Hüseynov hazırda Berndədir, İsveçrədə qalmaq üçün sentyabr ayına qədər vizesi var və vizanın müddətinin başa çatmasından sonra bu ölkədən siyasi sığınacaq almaq üçün müraciət etmək hüququna malikdir. İsveçrə XİN rəsmisi Emin Hüseynovun hazırda KİV-lərə açıqlama vermək istəmədiyini bildirib.

RATİ-nin hüquqlarını müdafiə edən Fariz Namazlı "Yeni Müsavat" açıqlamasında E.Hüseynovun ölkədən çıxarılması ilə bağlı ona heç bir məlumat verilmədiyini bildirib: "Mən RATİ-nin hüquqlarını müdafiə edirəm. Hazırda təşkilatla bağlı heç bir istintaq hərəkətləri getmir. İstintaqın hansı istiqamətdə aparılacağına inidən demək olmur. Əslində qalsa, istintaqın aparıldığı da demək olar. Çünkü RATİ ilə bağlı iş QHT-lərin tərkibində gedir. Çox güman ki, Emin Hüseynovun gedişindən sonra RATİ ilə bağlı icraat dayandırıla bilər".

Hüquqşunas Müzəffər Baxış hesab edir ki, RATİ rəhbərinin ölkədən çıxarılması hakimiyyətə xüsusi anlaşma əsasında mümkün olub: "Açığı, qanunvericilikdə belə bir müddəaya rast gəlməmişəm. "Yeni Müsavat"da Emin Hüseynovla bağlı şərh vermişdim ki, Azərbaycan İsveçrə səfirliliyinə hücum edib, onu həbs ede bilmez. Bu, beynəlxalq qalmaqala səbəb ola bilər. Çünkü səfirliyin ərazisi İsveçrənin ərazisi hesab olunur. İsveçrənin Xarici İşlər Nazirliyi onu aparıbsa, bunun hansı əsasla olması mənim üçün qaranlıqdır. Qanunda elə bir qayda nəzərdə tutulmayıb. Amma Azərbaycan qanunları yox, qaydalarla idarə olunur. Yəqin onların özləri belə bir qayda müəyyən edilər. Neticədə Emin Hüseynov ölkədən çıxarıldı. Əger İsveçrə Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi Azərbaycana gelirsə, Emin Hüseynov aparırsa, en azından sərhəd nəzarətindən keçməli idi. Onu hansı qaydada sərhədden keçiriblər, çox qaranlıq məsslədir. Çox güman ki, hansısa razılıq əsasında onun aparılması təmin edilər. Dövlətlər arasında bununla bağlı problem yarana bilməz. Çünkü razılıq əsasında bu mümkün olub. Başqa bir yolu da yoxdur. Emin Hüseynov İsveçrə ərazisində olsayıdı, Azərbaycan onu tələb etseydi, İsveçrə verməyə bilər. Deyə bilərdi ki, burada siyasi sığınacaq alıb. Amma Azərbaycandan aparılanda, hökmən sərhəd nəzarətindən keçməlidir. Burada isə, sənəd təqdim olunur. Yalnız saxta sənədə bu mümkün ola bilər. Əger bunlar yoxduşa, demək, Emin Hüseynov hökumətlə razılıq əldə edərək, Azərbaycanı tərk edib".

Hüquqşunas bu halin ciddi qanun pozuntusu olduğunu da qeyd edib.

Müzəffər Baxış Emin Hüseynova qarşı qaldırılan cinayət işinin icraatinin dayandırılacağını söyleyib: "Hakimiyyətin özü də yaxşı bilir ki, RATİ-yə qarşı irəli sürülen ittihamlar qondarmadır. Ele işlərdə heç bir cinayət hali yoxdur. Azərbaycanda Emin Hüseynov tutulsayıdı, heç bir sübut olmadan məhkəməyə veriləcəkdi. Məhkəmə də ittiham hökmü çıxaracaqdı. İndiki halda yəqin ki, Emin Hüseynov bərəsindəki cinayət işi dayandırılacaq. 311-ci maddədə qiyabi icraat nəzerədə tutulub. Ola bilsin ki, bu yoldan istifadə olunsun. Əger cinayət tövətmış şəxs ölkəyə gəlməkdən imtina edirse, qiyabi işinə baxıla bilər. Amma buna inanmırıam".

Qeyd edək ki, E.Hüseynov ötən ilin avqustunda RATİ-də aparılan axtarışlardan sonra İsveçrə səfirliliyinə sığınmışdır.

□ Cəvansır ABBASLI

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Avropa Birliyi yanında nümayəndəliyinin rəhbəri və bu təşkilatın ilk səfiri olan Arif Məmmədov son bir neçə həftədir Azərbaycan hakimiyyətinin siyasetinə sərt müxalif mövqə nümayiş etdirir. İki gün önce isə o, Azərbaycan prezidentliyinə iddialı olduğunu bəyan edib.

A.Məmmədov özünün facebook səhifəsində bəyan edib ki, Azərbaycan prezidenti postuna namizədləyini irəli sürür. O, özünün "Azərbaycan-2025" adlı siyasi programını da açıqlayıb: "Başlanğıc kimi ölkəni böhranından çıxarmaq üçün "Azərbaycan-2025" milli programını, yeni ölkənin yaxın 10 ildəki gələcəyinə dair baxışlarını hazırlamaq istəyirəm. İstəyirəm ki, mənim xalqım belçikalı ve norveçliyələrden, fransız və almanlardan pis yaşamışın. Yazmışım ki, mənə bu ideyanı həyata keçirmək üçün siyasi partiya və ya hər hansı başqa struktur lazımdır. Mənə bu programı hazırlamaqda kömək edə biləcək 10-20 adamdan ibarət beyin mərkəzi lazımdır. Lakin bu layihədə harada yaşamasından asılı olmayıaraq hər bir azərbaycanlı iştirak etməlidir. Məsləhətəşmələrə xarici ekspertlər də cəlb oluna bilərlər".

A.Məmmədovun prezident seçkilərinə hələ 3 il qalmış öz namizədləyini elan etməsini siyasi ekspert Natiq Miri şərh edib. "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Arif Məmmədovun prezidentliyə nam-

Qalmaqallı səfirindi də prezidentlik iddiasında

Politoloqdan və partiya sədrindən sabiq diplomatın iddiasına sərt münasibət

zədiyini irəli sürməsi ilk başlıdan qeyri-ciddi görünə bilər. Ancaq bu işdə siyasi texnoloqların barmağının izləri görünməsə... Hiss olunur ki, bu addımla dərhal bir neçə hədəf nəzərdə tutulub: "Birinci, prezident seçkiləri 2018-ci ilde nəzərdə tutulsa da, Arif Məmmədovun namizədiy elan olunmaqla bu fikri ictimai fikirdə legitimləşdirir və seçkiyədək manipulyasiya edir. İkinci, seçki platformasını elan etməklə, xüsusi də insanların ailə büdcəsinə hədəfləyən iqtisadi-sosial məsələləri qabartmaqla diqqətləri özüne yöneltmək və bununla da ənənəvi siyasi liderləri ictimai rəydən çıxarmaq məqsədi daşıyır. Üçüncüsü, əgər

bu proje hakimiyyətin layihəsidirse, iqtidár bununla da 2018 seçimlərində ənənəvi siyasi alternativlərdən qurulmaq və Arif Məmmədovun simasında qondarma müxalifətə asanlıqla seçkiləri udmağı hədəfləyə bilər". ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu isə bildirdi ki, Milli Şuradan başqa heç bir müxalif təşkilatının Arif Məmmədova ciddi önem verdiyi görünmür: "İnsanlar bəzən reallıq hissini itirirlər. Belə baxıram ki, Arif Məmmədov da reallıq hissini itirib. Biz 20 ildir insanların problemlərini qaldırırıq, buna görə hebs olmuşuq, işgəncələrə məruz qalmışq, heç bu qədər iddia nümayiş etdirmirik. İndi Arif Məmmədov bir-iki həftədə-

dir hökumətə qarşı bir-iki sərt açıqlama verib və Siyavuş Novruzov onu sərt tənqid edib, Arif Məmmədov artıq özünü müxalifətin lideri, gelecek prezident kim göürüse, buna başqa ad vermək mümkün deyil. Doğrudan da bu adam reallıq hissini itirib. Ola bilsin ki, hansısa qüvvələr onu Azərbaycanda hakimiyyətə gətirmək isteyir, ona görə də ona sünü müxalif libası geyindirib ortaya atmaq isteyirlər. Amma mənə belə gələr ki, Azərbaycanda real müxalifətçi, həqiqi müxalifət lideri olmaq, prezident olmaq üçün bu kifayət deyil. Ola bilsin, Arif Məmmədov arxasında hansısa gücün dəstəyinə görə belə arxayındır və artıq prezidentlik iddiasını ortaya qoyub. Ancaq ona müxalifət düşərgəsində bir inamsızlıq olduğu açıq-aydın görünür. Azərbaycan xalqının da ona yeterli dəstək verəcəyi gözənlənir. 20 ildir baş verənlərə göz yumub indi ortaya çıxıb özünü müxalifətənən edən bir adama insanların ciddi dəstək verməsi mümkün gərənmür".

□ Etibar SEYİDAĞA

Elgiz Fərəcov adlı qohumu, ümumiyyətlə, rayon icra hakimiyyətində çalışmayıb. Bir daha qeyd edirik ki, Zakir Fərəcov barədə yazılınlardan həqiqətə uyğun deyil.

Bunları nəzərə alıb təkzib verilməsi xahiş olunur". ***

Katırladaq ki, Abşeronun icra başçısı Zakir Fərəcovun adı son günlər Saray bələdiyyəsinin sədri Vəsilə Əbilhəsənova və həyat yoladaşı Vəfadar Əbilhəsənovun qətl ilə əlaqədar mətbuatda tez-tez hallanır. Bəzi saytlar bələdiyyə sədrinin qatılımını Z.Fərəcovun yaxın adamı kimi təqdim edir. İstiqələl.az saytı iki gün önce xəbər yaymışdı ki, məlum qətl işi ilə bağlı Zakir Fərəcov istintaqa dəvət olunaraq dindirilib və sonradan sərbəst buraxılsa da, onun ölkədən çıxışına qadağa qoyulub.

□ Xəbər Xidməti

Abşeron icra Hakimiyyəti təkzib edir

"Zakir Fərəcov və ailə üzvləri haqda yazılınlardan həqiqətdən uzaqdır"

Abşeron rayon İcra Hakimiyyətindən musavat.com-a təkzib yazısı daxil olub. Təkzibdə deyilir: "13 iyun 2015-ci il tarixdə istiqələl.az saytında istinadən Abşeron rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Zakir Fərəcovun istintaqa cəlb olunub dindiriləsi və guya ölkədən çıxmasına qadağa qoyulması ilə bağlı "Yeni Musavat" qəzetində məlumatlar dərc olunub.

İcra Hakimiyyətinin informasiya təminatı və təhlil sektorundan bildirilir ki, bu yazılınlardan heç biri həqiqətə uyğun deyil, böhtan və şərdir.

Hal-hazırda Saray bələdiyyəsinin sədrinin və onun

Zakir Fərəcov

Nəzərinə çatdırıq ki, ümumiyyətlə, Zakir Fərəcovun Nərgiz adlı bacısı yoxdur, 2 bacısı var, biri 70, o biri 59 yaşındadır. İkisi də evdə qadınlardır, heç birinin də sürücüsü yoxdur. Digər qohumlarının da Fədail Hüseynovla heç bir əlaqəsi olmayıb.

"Banklar xarici valyutada kredit götürən vətəndaşlarımıza güzəştlər etməlidir". Hüquqşünas Əkrəm Həsənov devalvasiyadan sonrakı prosesləri təhlil edərkən belə deyib.

"Konstitusiya Məhkəməsi məlum son qərarda banklara tapşırıb ki, maliyyə imkanları daxilində xarici valyutada kredit götürən vətəndaşlarımıza güzəştlər etsinlər. Vətəndaşlarımız da indi haqlı olaraq həmin güzəştləri tələb edirlər. Banklar isə ağlayır ki, maliyyə imkanları pisdir. Pisdirsə, sübut etsinlər", - deyə ekspert vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, banklar konkret sübut etməlidir ki, nəyə görə hansısa vətəndaşın tələb etdiyi haqlı güzəştlərin maliyyə imkanları daxilində deyil: "Vətəndaşlarımız da onların nəyə qadir olduğunu görsün. O cümlədən, banklarda əmanət saxlayan vətəndaşlarımız".

O qeyd edib ki, Mərkəzi Bankın "Banklarda korporativ idarəetmə standartları"nın 14-cü bəndində bankların internet səhifəsində açıqlamalı olduğunu məlumatların geniş siyahısı var. Həmçinin, bank binalarında bu barədə elan da yerləşdirilməlidir: "Banklar özləri haqda əhatəli məlumatı açıqlamalıdır. Amma reallıqda bunu heç bir bank tam və müntəzəm etmir. Açıqlanmalı olan məlumatlar sırasında rüblük maliyyə hesabları da var. Bankların cari maliyyə imkanlarını müyyəyen etmek üçün bizi indi məhz bu maraqlandırır. Devalvasiya birinci rübdə baş vermişdi. Deməli, bankların birinci rüb üzrə maliyyə hesabları

"Banklar özləri haqda əhatəli məlumatı açıqlamalıdır"

Əkrəm Həsənov: "Onlar sübut etməlidir ki..."

onların imkanlarından tam xəbər verə bilər. Digər açıqlanmaşı məlumatlardan fərqli olaraq, bankların əksəriyyəti internet səhifələrində bu hesabatları yerləşdirir. Məsələn, "Accessbank"ın hesabatına əsasən, onun cari ilin birinci rübü üzrə bölüşdürülməmiş mənfəti 58 milyon manatdan, məcmu kapitalı isə qanunvericiliklə tələb olunan 50 milyon manatdan 3 dəfədən də artıqdır. "Unibank"da isə bu göstəricilər müvafiq olaraq 50 milyon və 147 milyon manatdan çoxdur. Razılaşın ki, bu, əla göstəricilərdir və sözügeden bankların maliyyə imkanları ola bilər. Həmçinin, bankların birinci rüb üzrə maliyyə hesabları

zəştər etməyə tam imkan verir".

Ekspertin fikrincə, hesabatı yerləşdirməyən bankdan vətəndaş hesabatı tələb edə, həmçinin, Mərkəzi Banka şikayət edə bilər. Beləliklə, vətəndaş bankın vəziyyətini qiymətləndirərək, güzəşt tələb edə bilər. O, eləvə edib ki, krediti qaytarma bilməyən vətəndaş cinayət və ya inzibati məsuliyyətə cəlb oluna biləz: "Dələduzluq etməyən, yalan məlumat verməyən, krediti biliyək dənən deyil, yalnız maliyyə vəziyyətinin çətinleşməsi nəticəsində ödəyə biləməyən, əmlakı olmayan şəxs heç nədən qorxmasın. Qanunvericiliyiniz onlar üçün heç bir mesuliyyət gütünlərinə əhəmiyyətli gü-

nəzərdə tutmayıb. Biz Avropa Şurasının üzvüyük. "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiya dair" 4 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi belə adlanır: "Borca görə azadlıqlandan məhrum etmənin qadağan olunması". Maddədə deyilir: "Heç kəs yalnız hər hansı bir müqavilə öhdəliyini ödəmək iqtidarından olmadığını görə azadlıqlandan məhrum edilə biləz". Bu norma Azərbaycan üçün də məcburidir. Konstitusiya Məhkəməsi borcluların əhəmiyyətli güzəşt tələb etmək hüququ verib".

Ə.Həsənov sonda bildirib ki, borclular hüquqlarını tələb etməlidirlər: "İşinizin məhkəməyə düşməsindən qorxmayın. İnanın ki, banklar işin məhkəməyə düşməsindən daha çox qorxur. Əvvəla, ona görə ki, çoxsayılı məhkəmə prosesləri aparmadıqdan deyiller. Digər tərefdən isə ona görə ki, sizinlə bağlılığı kredit müqavilələrində çoxsayılı qanun pozuntularına yol veriblər və məhkəmədə bunların hamisəna qiymət veriləcək. Buna görə də vətəndaşlar qorxmamalıdır və banklara ağır şərtləri ilə razılaşmamalıdır".

□ RÖYA

rik. Bu gün ölkə iqtisadiyyatı üçün problem təkcə neftin qiyməti deyil. Hazırda ölkədən kəpələ axını məsəlesi də aktual olaraq qalır. Bu, milli valyuta olan manat üçün də təhlükədir. Bu baxımdan əgər hökumət müyyəyen addımlar atsa, bu il vəziyyət sabit ola bilər. Lakin neftin qiyməti bu cür davam etse, növbəti il hökuməti çox ciddi sınaqlar gözləye bilər".

Büdcə dəyişikliyi məsələsinə gəlince, S.Əliyev bildirdi ki, büdcə dəyişikliyi qanunvericiliyə görə, mart-iyun aylarında olur: "Ancaq ola bilər ki, oktyabrda qədər büdcədə dəyişiklik bas versin. Bunun üçün də bir sira şərtlər var. O şərtlərdən biri də büdcənin icrasında problemlərin yanarılması ilə bağlıdır. Bizzət hələ ki, büdcənin icrası ilə bağlı problem yoxdur. Dövlət ehtiyatlarında alzalma var, lakin hökumətin hələ ki, manevr imkanları qalır. Bunun üçün Ehtiyat Fondundakı vəsaitləri istifadə olunur. Düşünürəm ki, əsasən investisiya xərclərini azaltmaqla hökumət büdcə icrasını asanlaşdırma bilər. Mesələn, 2009-cu ildə böhran zamanı da hökumət büdcə xərclərini 19 faiz az icra etdi. İri layihelər ixtisar etməklə buna nail oldu. Hazırda büdcədə neftin qiyməti ilə bağlı yaranan kəsiri Ehtiyat Fondundakı 1,5 milyard manatlıq vəsaitlə və investisiya xərclərini azaltmaqla büdcənin icrasına nail ola biləcəklər. Neft əksən olaraq 40-50 dollara düşməzse, hökumət kapital axını tənzimləməyi bacarsa, hökumət bu ili minimal itki ilə yol verə bilər. Yox, bu deyilənlər baş verməsə, iqtisadiyyatda gərginlik yaşana bilər".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

dan biri bazara çıxarılan İran neftinin artırılmasıdır. İran qısa müddətdə neft hasilatının həcmi artırıbilər. İraqda da neft ixracatının artırılması gözlənilir. İstənilən halda neftin ciddi məbləğdə bahalaşmasını gözləməyə deyməz. Təbi ki, elə geosiyasi proseslər baş verə bilər ki, neftin qiymətinə də müsbət mənədən təsir edir. Xüsusən də Yemen hadisəleri neftin qiymətinin qalxmasına, nə də 60 dollarlardan aşağı enməsinə imkan verilir. Həsab edirəm ki, neftin indiki qiyməti ixracatçı ölkələrə sərfeli qiymətdir. Düşünürəm ki, bir müddət belə davam edəcək".

Iqtisadçı ekspert vurğuladı ki, bu gün dünya bazarında neftin ucuzaşmasını şərtləndirən bir sıra hadisələr var: "Bunlar-

Ekspert: "Bu cür davam etsə, növbəti ildə hökuməti daha ciddi sınaqlar gözləyə bilər..."

lub. Amma il başlayandan neftin orta qiyməti 55 dollar civarında dəyişir. Belə davam etsə, 60 dollara qədər qalxa bilər. Göründüyü kimi, arada 30 dollar fərqli var. Fevralın 21-də baş verən devalvasiya hesabına hökumət müyyəyen qədər böhranın qarşısını ala bildi. Ancadı istənilən halda neftin indiki qiymətdə qalması manatın bir müddət sabit qalması üçün imkan yarada bilər. Ancaq Mərkəzi Bankın yanvar-mart ayları üzrə tədiyyə balansı onu göstərir ki, müsbət saldo getdiyəcək. Başqa sözle, vəziyyət çox da sabit deyil. Yaxın zamanlarda 6 aylıq tədiyyə balansı açıqlanıqdan sonra biz durumu daha daqiq dəyərləndirə bilə-

Ekspert bu proseslərin Azərbaycana təsirini qəçidəməz sayır: "Çünki dövlət büdcəsinə neft 90 dollar nəzərdə tutu-

Yarımçıq qalmış davanın nifrəti

Həlledici savaş olmasa, hər iki xalq bu nifrəti illərlə daşımış olacaq...

Bakıda Avropa Oyunlarının keçirilməsi hər nə qədər idman və sülh çağırışları ilə yadda qalsa da, qəribə şəkildə müharibə və itirilmiş torpaqlar mövzusunu da-ha qabarıq göstərdi. Bunun bir neçə bariz örnəyini qeyd edək.

İlk öläraq məlum oldu ki, uzun illər fasılədən sonra ATƏT Minsk Grupunun həmsədrleri Abşeron qəsəbesində Zəngilan'dan olan məcburi köckənlərlə görüşüb. Görüş zamanı amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik qeyd edib ki, həmsədrlerin arzusu münaqışdən eziyyət çəkenlərin hamisən evlərinə qayıtmadır. Bunun üçün həmsədr olaraq hər şeyi etdiklərini deyən Uorlik eləvə edib ki, çox şey Azərbaycan və Ermenistan prezidentləri və tərəflərin siyasi iradəsindən asılıdır. Eyni zamanda C.Uorlik çağırış da edib. Sitat: "Biz ümidi edirik ki, insanlar doğma yurd-yuvalarına qayıda və ermənilərlə birgə yaşaya biləcəklər. Həsab edirəm ki, Azərbaycan və Ermenistandakı valiyyənlər və mülliimlər uşaqları sülh çağırımlarıdır".

Əlbəttə, həmsədrlerin illərdən sonra qazqınları yada salıb (görünür, bu da təntənəli idman tədbirləri ilə bağlıdır - K.) onları ziyan etməsi yaxşı haldır. Yeri gəlmışkən, ötən həftə İstanbulda Avropa Birliyinin və Norveçin təşəbbüsü ilə Cənubi Qafqaz münaqışları ilə bağlı QHT və ekspertlərin qapalı dinişmənləri keçirilib. Tiflisdə isə yenə texmən eyni mövzuda ekspertlərin dinişmənləri baş tutub. Bu da regiona Qərbin diqqətinin artmasına əlamətidir.

Ancaq həqiqətən, Uorlikin dediyi kimidir, yenə sülh yaxındır? Erməni və azərbaycanlılar Zəngilan'a qayıdış tezliklə bir yerde yaşamağa hazırlırlar?

Əlbəttə, yox. Bakıda keçirilən beynəlxalq yarış öncəsi rəsmi Bakının sülh və banlı çağırışlarına reğmən məlum oldu ki, insanlar heç də bu fikirdə deyil. Mediada erməni idmançılarla münasibət, sosial şəbəkələrdə insanların erməni idmançılarla azərbaycanlı idmançıların yarısına milli məsələ kimi yanaşması, erməniləri udanları qəhrəman adlandırması, udanları lənətləməsi, hətta rəsmi keçidə erməni idmançıların fitə basilması göstərdi ki, ermənilərə nifrat çox güclüdür.

Amma qarşı cəbhədə də durum yaxşı deyil. Dünən BBC-nin erməni xidmətinin eməkdaşı Aleksey Manivelyanın (yeri gəlmışkən, bu şəxsin özü sülh tərəfdarıdır - K.) İrəvan külçələrindən hazırladığı sorğuya baxdım. Münasibətlər müxtəlifdir, bəzi ermənilər idmançıların Bakıya getmesinə normal ya-naşsa da, bəziləri buna ehtiyac görmür, hətta bu hadisəni ermənilərin Azərbaycanın "ayağına getməsi" adlandırlırlar. Amma aydın olan bir məqam vardi ki, müsahibə verən ermənilərin əksəriyyəti Azərbaycana, azərbaycanlılara nifratını, qəzəbini gizlətmirdilər. Hətta Bakıya idmançı gönderilməsinə normal baxanı da bunun dostlaşma hadisəsi kimi deyil, gedib Bakıda bayraq qaldırmış üçün etməli olduğunu deyirdi.

Mənzərə aydınır. İllərdə bu vəziyyət müzakirə olunur, mütxəssislərin müxtəlif rəyləri var. Bəzi fikrlərdə həqiqət də var. Amma bir sey aydınır ki, xalqların əbədi düşməngiliyi mümkün deyil. Hətta en qanlı müharibələri yaşamış xalqların bir gün ötəni keçmişdə qoyub barışığı faktları var. Bunun en bariz örnəkləri Avropada mövcuddur. Bu mənada türk-erməni düşmənciliyi də əbədi davam edə bilməz.

Bizcə, ermənilərlə azərbaycanlıların barişa bilməməsinin bir mühüm səbəbi var - yarımcıq qalan savaş. Bizim savaşımız ne ötən əsrdir, ne də sonuncu Qarabağ savaşında tam olaraq başa çatmadı. Başa çatmayış savaş isə hər iki tərəfdə özü ilə nifrat yaşadı. İrəvanda yaşayan erməni mentiqələrə azərbaycanlılara nifrat etməmelidir. Əksinə savaşıb qalıb geldiyi, torpaqlarını elə keçirdiyi, soyqırımla törətdiyi azərbaycanlılara acımlı, daxilində əfv etməlidir. Amma bu olmur, əksinə, erməni azərbaycanlıya daha çox nifrat edir. Təbi ki, azərbaycanlı tarixi torpağını, vətənini, əzizlərini itirib, vəhşiliyə, qəddarlıqla məruz qalıb. Hər iki tərəf yarımcıq qalan davasının yanğınışını yaşıyır.

Bu savaş başa çatmalıdır. Azərbaycanlı itirdiyi torpaqlarını, vətənini azad etmeli, qisasını almmalıdır. Erməni isə savaşın acısını yaşayıl, ağır zərbasını alb sakitləşməlidir. Hər iki tərəfin çıxmazı olan qanı var. Militarist səslənəs də, iki xalqın dinc yanışı yaşaması üçün tarixi ədalətin savaşla təmin olunması la-büddür. Əks halda, iki toplum bu nifratı üzən illər boyu daşımali olacaq.

□ KƏNAN

Məlum, bu günlərdə ölkəmizdə beynəlxalq yarışlar keçirilir. Şəhərin mərkəzi, yan-yöresi turistlərlə qaynayır. Hətta yarışın ilk günlərində üç xarici idmançının avtobus qəzası noticessində xəsarət alması faktı da ovqatları təlx edib. Amma bu günlərdə daha çox paytaxt sakinlərinin turistlərə olan münasibəti diqqət çəkir. Biz qonaqpərvər xalqıq, orası aydındır. Amma insanlarımız, xüsusən də gənclərimiz onlar kimi geyimləməyən, saç düzümü, danışq, davranış tərzi onlara uyuşmayan əcnəbilərə münasibəti o qədər də ürəkaçan deyil.

Bu günlərdə şəhərdə heç də xoş olmayan bir mənzərənin şahidi oldum: şortik geyinən iki əcnəbi gənc oğlan yolda addımlayıb, onun arxasında üç azərbaycanlı gənc düşərək söz atıb, gülə-gülə Azərbaycan dilində söyüş söyür, lağı qoyurdular...

Azərbaycanlılar üçün turistlərle necə davranışının qaydalarını isə xüsusi olaraq hazırlamağa ehtiyac yoxdur. Sadəcə olaraq, bu məsələdə turist psixologiyasını bilmək kifayətdir.

Öncə ölkəmizə gələn turistlərin illərə uyğun müqayisəli statistikası. Azərbaycana ötən il gələn turistlərin sayı 2013-cü ilə müqayisədə 16,82 faiz artıb. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyindən bildirilib ki, ötən il Azərbaycana 2 487 804 nəfər turist gəlib. 2013-cü ildə isə ölkəmizə gələn turistlərin sayı 2 129 515 nəfər olub. Azərbaycan turistləri ən çox qonşu ölkələrdən qəbul edib. Rusiya, Gürçüstan, Türkiye, İran və Ukrayna ötən il Azərbaycana turistlərin gəldiyi ölkələrin siyahısında ilk beşliyi təşkil edib. Azərbaycana gələn turistlərin sayına görə sonrakı yerləri Qərbi Avropanın ölkələri və ABŞ tutub.

Qeyd edək ki, mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev növbəti 5 il ərzində Azərbaycana gələn turistlərin sayının təqribən 3,5-4 milyona çatacağının gözləniləyini bildirib.

Ən çox turist cəlb edən ölkə

Dünyanın ən çox turist cəlb edən ölkələri melum olub. Türkiye mətbuatının məlumatına görə, bu ölkə turistlərin gəlme sayı baxımdan bir çox böyük dövlətləri geridə qoyub. Dünyada ən çox turist çəkən ölkə Fransadır. Bu ölkəni 1 il ərzində 81 milyon 400 min turist ziyarət edib. İkinci yerdə 62 milyon 700 min turistlə ABŞ gelir. 57 milyon 600 min turistle Çin 3-cü, 56 milyon 700 min nəfərlər İspaniya 4-cü sıradə yer alıb. 46 milyon 100 min turistlə İtalya 5-ci pillədə yer alarkən, Türkiye ölkəsinə gələn 34 milyon turist sayı ilə dünyada 6-ci sıradadır.

Azərbaycanda gələn turistləri tanımaqın yolları

Hər turistə spesifik yanaşmaq lazımmış...

dayanıb.

İndi keçək, girişdə haqqında danişdiğimiz turist psixologiyası, turistlərə yanaşma tərzindən. Türkiyənin "Sabah" qəzeti turizm, turistlərə bağlı dərin təcrübənin də vermiş olduğu inamlı dünya turistlərinin özülləkləri ilə bağlı maraqlı bir araşdırma hazırlanıb.

Siyahida Türkiyə turizmə verdiyi önəmli qatqları görə önemli yer tutan bizi, azərbaycanlı turistlər də yer alıb. Oxuyun, bundan sonra tətilə çıxanda, ölkənizə gələn qonaqları təhlil edəndə yan-yörəndəki turistlərin özülləklərini, bunun hansı xalqın keyfiyyəti olduğunu bilin!

Ondan başlayaqla ki, bəzi insanlar tətilə çıxanda "icindəki uşağı" da ortaya çıxarıb. Yeni olduğu kimi davranışır. Amma heç də hər kəs yox. Sən demə, turizm məkanlarında da diplomat kimi davranışanlar az deyil. Diplomatik çeşidliliyi göstərən ən yaxşı turistlər sizdən bəlkə siz də özünüzü tapa bilərsiniz.

Kanadalıdan cılılərə qədər... Hərənin bir özəlliyi, bir gözəlliyi varmış...

Beləliklə, qəzet əcnəbi turistləri belə siyahılardır:

10. Kanadalılar

Xüsusi turist özəlliyi Kanada bayraqıdır. Az qala hər şeyin üstündə bu bayraqı görmək olar: çantalar, papaqlar, köynəklər, şortiklər. Bəziləri Kanada bayrağını qoluna döymə kimi də vurdurur. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: Amerikan olmamaları. Cənubda

olan qonşularının bütün müsbət cəhətlərini alıb, mənfi xüsusiyyətlərindən qurtulublar.

O qədər nəzakətli və səmimi insanlardır ki, milli komandalarının sizin ölkənizə qalib gelməsini belə arzulaya bilərsiniz. Qüsurları: Hər fürsətdə amerikan olmadıqlarını ifade etmələri. Sanki İraq döyüşünü başlayan onlarmış kimi özlərinin hər şeyin xaricində tutmağa çalışırlar.

9. Ingilislər

Təyinedici turist xüsusiyyətləri: qırmızı rəng. Öz ölkələrində Gənəş işığına həsrət olduqları üçün, getdikləri yerlərdə özlərinin ən güclü Gənəş şüalarına əmanət edirlər.

Təriflənməyə dəyər vərdişləri: yox. Qüsurları: ingilislər üçün spirit və tətil bir bütündür. Yerli dili bilmədikləri üçün ingiliscə yüksək səsle danişarlar.

8. Çinlilər

Təyinedici turist xüsusiyyəti: əslə müstəqil səyahət etməzler. Qruplar halında dövrlər edərlər və hər zaman başlarında bir rəhbər olur. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: Qabaqlarına qoyacağınız hər şeyi sevə-sevə yeməyə hazırlıqlar və bunları yerli xalq kimi bəyənərlər. Və pul mövzusu. Dünya iqtisadi böhran yaşayarken çinlilər hələ də dəli kimi pul xərcleyir. Qüsurları: çinlilər hələ turizmdə yeni-ye尼全球化. Tarixi sahələre ad yazmaq və hər yerde siqaret çəkmək kimi cəhətləri on-

ları dərhal gözdən salır.

7. Avstraliyalılar

Təyinedici xüsusiyyətlər: avstraliyalılar şortik, başmaq və səndəl geyən, iqlim və ya mədəni həssaslıqlara önem verməyən turistlərdir. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: məşhur qayğısız rəftarları. Viza alsalar, hər halda Əfqanistanda şortik geyinib tanımadıqları insanlara "gözəl saqqal dostum" deyə-deyə etrafda fırlanacaqlar.

Qüsurları: yığıncaqları və qısaltmalarla danişmaları. Öz aralarında asan anlaşıclar, amma hər iki sözdən birini qısaltmaları başqaları tərəfindən çox çətin anlaşılmalarına səbəb olur.

6. İtalyanlar

Təyinedici xüsusiyyəti: italyanların marka sevgisi onları xaricdə də tek buraxır. Qollarında Gucci çantalar ve

Ölkədəki turistlərə salam vermədən önce bu yazını oxuyun

yüksək dikkəban ayaqqabılarla Machu Picchu'yu axtaran birini görsəniz, bilin ki, o, italyandır. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: Mövzu italyanlarsa, etrafda yaxşı qəhvə tapa bilərsiniz. Ayrıca restoranda qarşı masanızda sizdən daha çox əylənen bir qrup varsa, onlar italyanlardır.

Qüsurları: çox israrçıdlar və yoldaşlarının düşüncələrinə əhəmiyyət vermir. Bundan başqa, turist kimi ərköyünlükleri de xeyli bezdiricidir.

5. Yaponlar

Təyinedici xüsusiyyəti: fotoparat daşımaları. Amma

indi telefon daşıyan hər kəs üçün bu xüsusiyyət keçərlidir.

Təriflənməyə dəyər vərdişləri: macərəsever yaponlar da qrup halında gəzirlər. Ta ki, getdikləri yerdə turistik məkan qurtarana qədər. Qüsurları: çəkirdirdikləri hər şəkildə barmaqlarıyla V şəkli göstərmələri. Bu, guya ki, ingiliscə "victory" (qələbə) mənasını verir.

4. İsvəçilər

Təyinedici xüsusiyyətləri: uzun, sarışın, rahat və sağlam. İsvəçilərlər fərqli etmək çox asandır, amma daha uzun və parlaq olan norveçilərlə qarışdırmaq lazımdır. Eləcə

dəyillər. Qüsurları: hədsiz dərecədə xırdaçıdlar.

1. Cılıllılar Təyinedici xüsusiyyətləri: Sakit ölkənin turistləri həqiqi turistlərdir. Özləri olduğu qədər getdikləri yeri də əyləndirirlər. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: ne qədər çətinliklə qarışlaşsalar da, heç vaxt şikayə etmirlər. Qüsurları: çox rahat və kompleksizdilər. Və bunu çox şıxıldımlı şəkildə hamının görünə soxmağa çalışırlar.

Ruslar:

Təyinedici xüsusiyyətləri: qadınlar daha çox qüsursuz bədən quruluşu, kişilər isə içkiyə meyllilikləri ilə diqqət çəkirlər. Heç bir kompleksləri yoxdur. Qızlar çox rahat şəkildə dostluğa meyl edir. Aileli turistlər isə uşaqlarına xüsusi önem verir. Təriflənməyə dəyər vərdişləri: yeməkə bağlı xüsusi kaprızları olmur.

Daha çox öyrənməyə, yeni dadları, yerləri keşf etməyə maraqlıdırlar. Qüsurları: başqa turistləri, xüsüsən də qeyri-avropalıları aşağılama meyli güclü hiss olunur. Getdikləri yerdə dominantlıq meyl etmələri, bəzən yersiz incident yaratmaları bundandır.

Və gəldik, Azərbaycan oxucusu üçün ən maraqlı sahiləcək rəya. Yəni özümüzə. Qəzətin yazısında azərbaycanlı turistlərlə bağlı deyilən rəylər stereotiplərdən uzaq, konkret rəy sorğusunun nəticələrinə əsasən hazırlanıb. Ümumiyyətə, bütün millətlərə olanlar baredə yazılılanları otellərdə, turizm obyektlərində keçirilən sərgünün nəticələrinə əsasən hazırlanıblar. Beləcə, azəri turistlər:

Təyinedici turist xüsusiyyətləri: daha çox kompleksli və qeyri-tətil geyimləri ilə diqqət çəkirlər. Dənizə üzməyə de qollarındakı saatla gedənlər var. İstirahətə ailəvi çıxmaları onları səciyyələndirən cəhətləridir.

Təriflənməyə dəyər vərdişləri: problem yaradan turist kateqoriyasına daxil deyillər. İçkili halda digər turistlərə narahatlılıq yaratmaq, habelə yeməkdən, hoteldən yerli-yersiz narazılıq etmək kimi her hansı cəhətləri yoxdur.

Qüsurları: əylənməkdən, istirahətdən daha çox alış-verişə önem vermələri. Hotelə, istirahət kompleksinə gəldikləri ilk gün əm yaxınlıqdakı alış-veriş mərkəzinin yerini soruştururlar. Onları əllərində kitabla nadir halda görmək olar. Az idman edirlər, daha çox yeməyin vaxtı və menyu ilə maraqlanırlar.

□ Sevinc TELMANQIZI

ÜSAVAT

Son səhifə

N 129 (6157) 15 iyun 2015

Qüsursuz gözəlliyyin 15 şərti

- Əvvəla, həqiqətən baxımlı olmalısınız.
- Mütəmadi olaraq arzuolunmaz tükərdən xilas olmalısınız.
- Mütəmadi bədən, əl və üz üçün nəmləndirici kremlərdən istifadə etməlisiniz.
- Dodaq kremini yay-qış çantanızdan əsik etməyin.
- Əgər tonal kremdən həddindən artıq istifadə edirsizsə, onu BB kremləri ilə əvəz etməlisiniz.
- Az olsa da, makiyaj etmədən çölə çıxmayın.
- Sizdən hər zaman təravətli qoxular gəlməlidir.
- Ətrinizi tez-tez dəyişdirməməlisiniz.
- Dırnaq boyanız qıṣda da əskik olmamalıdır.
- Makiyajla yatmayın.
- Hər gün bol-bol güləməlisiniz.
- Dişlərinizi nizamlı olaraq yumalısınız.
- Gözəlliyyinize gözəllik qatan aksessuarlar taxın.
- Makiyaj fırçalarını hər həftə temizləyin, yuyun.
- Saç rənginiz dəriyə və üz quruluşuna uyğun olmalıdır (publika.az).

Çuxurları xəbər verəcək

Ingiltərinin avtomobil firması olan "Jaguar Land Rover"ın yoldaçı çuxurlardan xəbərdar olduğu və digər maşınlara bu haqda xəbər verdiyi haqda məlumatlar yayılıb. Firmanın araşdırma mərkəzi tərəfindən hazırlanmış sistem yolun səthini araşdırır, çuxurları müəyyənləşdirir. Daha sonra isə sürücüyə xəbər verir. Sistemin ən önemli özəlliyi isə odur ki, yoldakı çuxurlar haqda ətrafındakı digər maşınlara da xəbər verə bilir. Məlumat üçün bildirək ki, sadəcə İngiltərədə hər il çuxurlara görə 4 milyard 300 milyon dollar-

lıq zərər meydana gəlir. Çuxurlar xüsusü ilə maşın-

ların təkərlərinə və mexanizminə zərər verir.

Qarayam dedi, ağ çıxdı...

Amerikalı qaradərililərin haqlarını müdafiə edən bir quruluş üçün çalışan Raçel Dolezal adlı qadının Avropa əsilli bir bəyaz olduğunu ortaya çıxıb. 37 yaşlı qadın uzun illər imiş ki, özünü qaradərili kimi təqdim edirmiş. Lakin anası Ruthanne Dolezal mediyaya qızının uşaqlıq şəklini təqdim edib. Eastern Vaşington Universitetində çalışan qadın bir müddət əvvəl iştirak etdiyi tədbirdə qaradərili bir kişini atası olaraq tanıtmışdı. R.Dolezal adlı qadın haqqında araşdırma aparan polislər onun ağdərili olduğunu öyrəndikləri zaman təəccübənlənlər. Qadın ağdərili olsa da, özünü qaradərili kimi hiss etdiyini deyib.

Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmış.
Müəlliflər redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cı mahallə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

QOÇ - İşgüzar əlaqələrinizi sıxlışdırmaq, qlobal məsələləri həll etmək üçün sərfəli vaxtdır. Amma təşəbbüskarlığı və fikir mübadiləsində liderliyi öz əlinizdə saxlamalısınız.

(15 iyun)

Səbuhi Rəhimli

BUĞA - Hansısa sövdələşmə ilə bağlı bəzi anlaşılmazlıq yaranı bilər. Lakin bunu zorakı үsullarla yoluna qoymaq səmərəsizdir. Nahardan sonra sevgi sahəsində sevinəcəyiniz gözlənilir.

ƏKİZLƏR - Ay bürcünüzdə olduğu üçün neqliyyatla, eləcə də təhlükəli cihazlarla ehtiyatlı davranışmalısınız. Mübahisələr də istisna deyil. Axşama yaxınsa sevindirici məqamlar mümkinidür.

XƏRÇƏNG - Bir tərəfdən məqsədlərinizə gedən yolların bağlılığı, digər tərəfdən səsi başa düşməyənlərin artması ovqatınıza mənfi təsir göstərməkdədir. Amma xoş nəticə üçün azacıq dözməlisiniz.

ŞİR - Gündün ümumi mənzəresi qənaət-bəş olsa da, bəzi vacib məsələlərdə həlledici qərarı özünüz çıxarmalısınız. Xüsusən də nahardan sonra uzaqqörənlilikinə ehtiyacınız olacaq.

QIZ - Ən ümdə arzularınızı gizli saxlayın. Özünüz də bilirsiz ki, qabaqcadan nəyisə demək sizə düşmür. Ürəyinizi incitsə də, xoşbəxtliyiniz namənə kiməsə sərr verməlisiniz.

TƏRƏZİ - Ulduzlar pulla bağlı məsələlərdə, eləcə də fəaliyyət sahəsində sizi müvəffəqiyyətlər gözlədiyini bəyan edir. Odur ki, bu istiqamətdə istənilən təklifi qəbul etməyə dəyər.

ƏQRƏB - İkinci dərəcəli bütün planları nizi təxirə salın. Çünkü bu təqvimdə əsas müvəffəqiyyətiniz yalnız işlə bağlı olacaq. Həmkarlarınızla söz güləşdirməyin. Təmkinli olun.

OXATAN - Nədənə son vaxtlar ulduzların tövsiyələrinə əməl etmirsiniz. Belə passivlik-lə irəli getmək isə çox çətindir. Bu səbəbdən də nahardan sonra gözlənilən önemli şanslardan bəhrələnməlisiniz.

ÖĞLAQ - Bütün diqqətinizi ailə məsələrinə və tərəf-müqabilinizi münasibətlərə yönəldin. Hər hansı mübahisə başağınızı sebəbələr bilər. Allaha düşmən olan falçı və caudiger üz tutmayıń.

SUTÖKƏN - Götü qübbəsi bəxtinizə neytral bir təqvim təyin edib. Odur ki, hansıa qlobal problemi həll etmək və ya hansıa təhlükə ilə üzleşmək barədə düşünməməlisiniz. Yalnız pul mümkinidür.

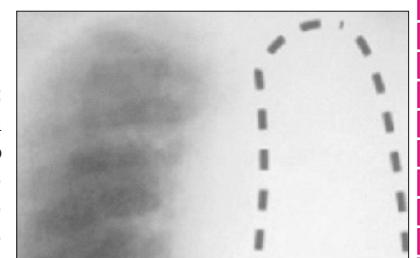
BALIQLAR - Bəxtinizə inana bilərsiniz. Belə ki, ömrünüzün çoxsaylı məqamlarında olduğu kimi bu gün də gözləmədiyiniz halda hansıa probleminiz həll olunacaq. Maddi durumunuz da yaxşılaşacaq.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qələm ağciyərini məhv etdi

Cinin Hangzhou şəhərində yaşayan 32 yaşlı Yu Hang adlı kişi soyuqdəymə diaqnozu ilə getdiyi xəstəxanada şoka düşüb. Soyuqdəyməye görə nəfəs ala bilmədiyinə düşmən kişi həkimə getdiyi zaman ağciyərləri müayinə edilib. Rentgeni çekilən Yu Hangın yalnız bir ağciyərinin olması həkimləri də təəccübənləndirib. Analizlər nəticəsində məlum olub ki, Hangın ibtidai sinifdə oxuyarkən udugu qələm ucluğunu ağciyərinə düşüb. Qələm ucluğunu təsirindən ağciyərlərdən biri işləməyib. Qələmin ucluğu çıxarılsa da, onun ağciyəri funksiyasını itirib.

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisenziya N: B 114
SAYI: 4.300